

**15. Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Kongresi zet
Metinleri**

21-23 Mayıs 2022 / İstanbul

**Book of Abstracts 15th International Language, Literature and Cultural
Studies Congress**

21-23 May 2022 / İstanbul

Editör

Prof. Dr. Yakup Civelek

Sözlü Sunumlar

Recent Academic Studies - 2022 -

ISBN: 978-605-71564-2-6

Yayımlanma tarihi: 15.05.2022

14. Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Kongresi Özet Metinleri

Editör: Prof. Dr. Yakup Civelek,

Yayıncılık Sertifika No: 49062

Genel Yayın Yönetmeni: Hasan BASKIN

Kapak Resmi: Photo by Mukul Wadhwa on Unsplash

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

1. Basım, Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

210 x 297 mm

Kaynakça var, izin yok.

ISBN 978-605-71564-2-6

1. Dil   2. Kültür   3. Edebiyat

PDF yayın

Yayımlanma adresi: <https://dekok.org/tr/>

Recent Academic Studies

Yeni Pazar Mh. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok – Çayeli / Rize

Kongre Onursal Başkanları

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar - Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mahmut Rusan - Ajloun National University Rektörü

Düzenleme Kurulu

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Yakup Civelek - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Hatem Fahad Hno - University of Mosul (Irak)

Dr. Asad Layek - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Dr. Said Assil -Regional Center for Education and Training Professions - Fas

Dr. Sid Ahmed Soufiane - Annaba University (Algeria)

Bilim ve Değerlendirme Kurulu

Prof. Dr. Abdelbasetahmed Marashdeh - Al Al-Bayt University - Jordan

Prof. Dr. Abed Elrahim Azzam Marashdeh - Ajloun National University - Jordan

Prof. Dr. Adem İşcan - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Prof. Dr. Betka Salim Muhamed - Khider University - Algeria

Prof. Dr. Kadid Dieb - Université Freres Mentouri Constantine Algeria - Algeria

Prof. Dr. Munise Aksöz - Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Tahir Balcı - Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf Tepeli - Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşegül Koyuncu Okca - Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Muhammed Ali Yıldız - Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Vesile Albayrak Sak - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. N. Nihal İnce - Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Nuh Doğan - Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Dr. Abdelhak Bzioui - Université Hassan 1er- Settat - Morocco

Dr. Abderrahim Rachdi - Mohammed V University - Morocco
Dr. Adil Ismail Hassan - University of Tikrit - Iraq
Dr. Ahu Cavlazoğlu Davulcu - Selçuk Üniversitesi
Dr. Aıntha Abbas Ealiwi - University of Baghdad - Iraq
Dr. Al Mouatamid El Kharraz - Mohamad V University - Morocco
Dr. Bader Bin Salim Bin Jamil Al-Sinani - University of Technology and Applied Sciences - Al Rustaq
Dr. Cavidan Çöltü İmren - Çukurova Üniversitesi
Dr. Evrim Kabukcu - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Fatih Aydın - Düzce Üniversitesi
Dr. Fatimah Ali Weli - University of Samarra - Iraq
Dr. Furat Akdemir - Düzce Üniversitesi
Dr. Gehan M. Anwar Esmail - The Department of English October 6 University - Egypt
Dr. Khulood Hashim Juhi Alwaeli - University of Samarra - Iraq
Dr. Kıyasettin Arslan - Akdeniz Üniversitesi
Dr. Manel Bel Haiza Larribi - University of Gafsa - Tunisia
Dr. Mohammed Marzouq - Mohammed V University - Morocco
Dr. Najat Abdulrahman Hasan - University of Mosul - Iraq
Dr. Önder Saatçi - Isparta Üniversitesi
Dr. Sakina Zouaghi - Annaba University - Algeria
Dr. Selen Tekalp - Dicle Üniversitesi
Dr. Şeyda Öztürk - Akdeniz Üniversitesi
Dr. Şükrü Ayran - Bitlis Üniversitesi
Dr. Tacetdin Bıyık - İnönü Üniversitesi

Sekreteryaya

Öğrt. Gör. Sümeyye Genç
Ankara Üniversitesi

ÖN SÖZ

14. Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Kongresi, , 21-23 Mayıs 2022 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşecektir. Bu kongre, Saygın Bilim Derneği'nin (Saybider) organizasyonunda ve Mardin Artuklu Üniversitesi ile Ajloun National University'nin (Ürdün) ilmi desteği ile düzenlenmektedir. Kongreye 6 farklı ülkeden davetli konuşmacı davet edilmiştir. Aynı zamanda Türkçe, İngilizce ve Arapça duyurular yapılarak bilim insanlarına çağrıda bulunulmuştur. Bu çağrılar sonrasında 20 civarında ülkeden sözlü bildiri başvuruları alınmıştır. Tüm bildiriler üç hakemin onayına sunulmuştur. Hakemlerin en az iki tanesinden olur alan bildiriler kabul edilmiştir. Aksi takdirde bir görüş bildirildiğinde ise bildiriler ret edilerek başvuruları iptal edilmiştir. Bu süreç içerisinde bildirilerin önemli bir kısmına hakemlerden düzeltme talebi gelmiştir. Hakemler tarafından talep edilen düzeltmelerin yapıp yapılmadığı da özenle kontrol edilmiş ve düzeltilerden sonra kabul mektupları düzenlenerek yazarlarına gönderilmiştir. Bunun sonucunda da Türkiye'den katılan bilim insanlarının 58 tane bildirisi sunuma uygun bulunmuştur. Ayrıca 18 tane farklı ülkeden (Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Endonezya, Fas, Filistin, Gana, Irak, İran, Katar, Kosova, Kuveyt, Malezya, Mısır, Senegal, Sudan, Suudi Arabistan, Tunus, Ürdün) katılan 116 bilim insanının 106 adet bildirisi de programa dâhil edilmiştir.

Bu kitapta sadece Türk bilim insanlarınca sunulacak bildiri özetlerine yer verilmiştir. Yabancıların sunum başvuruları tam metinlerle toplanmıştır. Bu yüzden o metinler kongrenin Tam Metin kitabında yer alacaktır.

Kongrenin bilim insanları arasındaki iletişimi kuvvetlendirmesini, bilgi alışverişini arttırmasını, ortak çalışma zeminlerini oluşturmasını, milletimize, insanlığa ve bilgiyle amel edenlere faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Yakup Civelek

Düzenleme Kurulu Başkanı

İçindekiler

<i>Ziya'ya Mektuplar</i> Işığında Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiir Sanatına Dair Düşünceleri Üzerine Bir İnceleme	1
Toplumsal Hafıza Olarak Anne Frank'ın Günlüğü - Das Tagebuch.....	2
Toplumsal Çatışma Kuramı Çerçevesinde Zweig'in Totalitarizm Eleştirisi	3
Faruk Nafiz'in Şiirlerinde Anadolu Manzaraları ve İnsan Tipleri.....	4
Türkçede yeni bir ek -ya	5
Kültürün Bileşkeleri Olarak Türküler ve Müzik Aletleri	6
Sait Faik Abasıyanık'ın "Sarmaşıklı Ev" Öyküsünde Büyülü Gerçekçiliğin İzlerini Sürmek... 7	
Namık Kemal'in Tiyatrolarında Kadın.....	8
Hindistan'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreniminde Çevrimiçi ve Çevrimdışı Dijital Uygulamaların Kullanımı	9
Antik Dönem Taocu Düşüncede Çelişkili Gerçekler.....	10
Readerly Expectations Subverted: Donald Barthelme's "At the End of the Mechanical Age" 11	
Osmanlıda Rüştüye Mektepleri İle Siirt Rüştüyesinde Okutulan Arapça Ve Farsça Derslerinin Müfredatı	12
Burdur'da Geleneksel Bir Uygulama: Arife Çöreği.....	14
Bir Düğün İki Kına: Burdur'da Kına Ritüeli.....	15
Sıyâmî'nin Eserlerinde İbrahim Gülşenî.....	16
Sa'yî Çelebi'nin Gazellerinde Sevgili.....	17
Arap Dilinde Masdarların Yapı Değişimlerinin Anlamla Olan İlişkileri	18
Adalet Ağaoğlu'nun Öykülerinde Yazar İmgesi	19
Çocuk Edebiyatında Anne Tipinin Değişimi, <i>Muallime</i> Ve <i>Türk İkizleri</i> Arasında Bir Karşılaştırma	20
Mehmet Akif and Rupert Brooke: Their Perceptions of War.....	21
Mısır Merkezli Yürütülen Fasih Arapçayı Tahrip Çalışmaları	22

Burdur Tören Yemekleri: Tatlılar	24
Kayseri Avşarlarında Ölüm Ağıtları	26
Niyâzî-i Mısırî'nin "Bî-Haber" Redifli Gazelinin Şerhi ve Gazelin Yapısalılık Yönünden İncelenmesi	28
Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Teşhirinde Yer Alan Gelin Bohçalarının Sergileme ve Koruma Önerileri	29
Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Teşhirinde Yer Alan Kılıçlar	31
Edebiyatta Postmodernizm: Kuramsal Yansımalar	32
Türkiye'de Süregelen Sürdürülebilir Moda	33
Kültür Endüstrisi Bağlamında Moda Olgusu	34
Gülten Dayıoğlu'nun <i>Yurdumu Özledim</i> İsimli Romanında Kültür Aktarımı	35
Kemâl Paşazâde'nin Kaside-i Bürde'yi Türkçe Çevirisi'nin Çeviri Stratejileri Açısından Değerlendirilmesi	36
Alâeddin Yavaşca'nın Tasvîri Saz Eserlerinin İncelenmesi "Kürdilihicazkâr Etüd" Örneği ..	37
Abdulkadir Meragi'de Ud İçin Sağ El Mızrap Alıştırmaları	38
Türkiye'deki Kadına Şiddet Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (1998-2021)	39
Akşemseddin Divanından Örnekler -XIX, XX, XXI, XXII-	40
دروس ومناهج الترجمة بمساعدة الحاسوب في أقسام اللغة العربية وترجمتها	41
"Vejetaryen Külkedisi" Kitabının İletileri Bakımından İncelenmesi: Bir Anti Masal Örneği .	42
Yaratıcı Yazmada Anti-Masal Kullanımı	43
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürel Aktarım Açısından Efsanelerin Önemi	44
Türkiye'de Covid-19 Pandemi Dönemi Öncesi ve Sonrası Sanal Müzelerin Karşılaştırmalı Analizi	45
Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Reklamlarda Dönüşen Kadın Temsili Üzerine Göstergibilimsel Bir Analiz: Beko "Kadının İş, Gücü" Reklamı Örneği	46
Tomasello'nun Sosyal-Pragmatik Dil Edinimi Kuramının Dil Felsefesi Açısından Değerlendirilmesi	47
Sanatın İzleri: Sanatçı Günlükleri ve Defterleri	48

Eat Art: Sanatın Yemekle Dansı.....	50
Televizyon Reklamlarında Kadın İmgesi Ve Kadın İmgesinin Sunumu: Magnum “What I’m” Reklamı Üzerine Bir İnceleme	52
Markaların Gözünden Kadın İmgesi: 8 Mart 2022 Dünya Kadınlar Günü Reklamları Üzerine Bir Araştırma.....	53
Reklam Sloganlarında Duygusal Çekicilik Ögesinin Kullanımı	54
Şehbenderzâde Ahmet Hilmi’de Feminizm Ekseninde Kadın.....	55
Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Okuduğunu Anlama Becerisinin Geliştirilmesinde Dijital okuma.....	57

Ziya'ya Mektuplar Işığında Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiir Sanatına Dair Düşünceleri Üzerine Bir İnceleme

Arş. Gör. Dr. Zehra Kaplan

Aksaray Üniversitesi

Özet

Türk şiirinin önemli poetik metinlerinden biri olan *Ziya'ya Mektuplar*, Cahit Sıtkı Tarancı'nın yakın arkadaşı şair Ziya Osman Saba'ya 29.06.1930-24.10.1946 yılları arasında muhtelif zamanlarda yazdığı mektuplardan oluşur. İnsan duyarlılığıyla öne çıkan şair, yalnızlığına ikame ettiği ve âdeta bir iç dökme vasıtası olarak gördüğü mektup türünde hassasiyetlerini en tabii hâlleriyle yansıtır. Diyarbakır, Paris, Perigueux, Lyon, Cenevre, İzmir, Burhaniye, Ilıca ve Ankara'dan çeşitli vesilelerle gönderilen elli yedi mektup, ilk olarak 1957 yılında Varlık Yayınları tarafından bir araya getirilerek kitaplaştırılmış, daha sonra farklı baskıları yapılmıştır. İki şairin Galatasaray Lisesi'ndeki öğrencilik yıllarında başlayan dostlukları ve edebiyata, özellikle de şiire olan tutkularının bir ürünü olarak ortaya çıkan bu mektuplar, Tarancı'nın şahsi izlenim ve birikimlerinin yanı sıra şiir ve şiir sanatı üzerine düşüncelerini de ihtiva eder. Tarancı yalnızca şiir yazmakla yetinmez, aksine şiir üzerine düşünmek de hayatının önemli bir parçasıdır. Kalem aldığı bu edebî mektuplarda hem kendi şiirleri hem de Saba'nın şiirlerine ilişkin görüşlerini ortaya koyarken kendi poetikasını da oluşturur. Bu minvalde *Ziya'ya Mektuplar*, onun aşama aşama şiirdeki gelişimini göstermektedir. Bu çalışmada Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiir ve şiir sanatı üzerine düşünceleri, söz konusu edebî mektuplarında öne çıkardığı form, şiir dili, üslup, vezin, ses, kelime, mana, şiirde mevzu, güzellik gibi unsurlardan hareketle incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Cahit Sıtkı Tarancı, *Ziya'ya Mektuplar*, Şiir Sanatı

Toplumsal Hafıza Olarak Anne Frank'ın Günlüğü - Das Tagebuch

Doç. Dr. Süreyya İlkılıç

Türk-Alman Üniversitesi

Özet

Almanya'nın Frankfurt kentinde 1929 yılında dünyaya gelen Yahudi asıllı Anne Frank, 1933 yılında Nazi hükümetinin yönetimi ele alması sonrasında Yahudilere uygulanan baskı ve ayrımcılık nedeniyle ailesi ile birlikte Hollanda'nın Amsterdam kentine yerleşti. 1940 yılında Almanya'nın Hollanda'yı işgal altına alması ve Yahudilere karşı yapılan zulümlerin artması sonucunda Anne Frank, ailesi ile beraber toplamda sekiz kişi, bir şirkete ait olan binanın Das Hinterhaus - Arka ev adı verilen gizli bölümünde 1942-1944 yılları arasında saklandılar. 1944 yılında ihbar üzerine Gestapo tarafından yakalanıp tutuklanarak toplama kamplarına gönderilen Anne Frank, 1945 yılının Mart ayında Bergen - Belsen'de tifodan hayatını kaybetti.

Anne Frank, on üçüncü yaş gününde kendisine hediye olarak verilen defteri, anı defteri ve günlük olarak kullanır. 12 Haziran 1942 ile 1 Ağustos 1944 tarihleri arasında, doğum gününden birkaç gün sonra yazmaya başladığı günlüğünde, özellikle saklanmak zorunda kaldığı Arka Ev adı verilen gizli bölmede iki yıl boyunca yaşadığı günlük olayları, korkularını ve umutlarını kaleme alır. Diğer taraftan saklandıkları yerde hem kendilerine yardım eden kişilerden hem de radyodan İkinci Dünya Savaşı ve Hitler - Nazi Almanyası hakkında edinmiş olduğu bilgileri yazar. Anne Frank'ın hatıra defteri, Nazi Hükümetinin Yahudi halk üzerine uyguladığı zulmü ve baskıyı göstermesi bakımından tarihi belge niteliği taşımasının yanı sıra Yahudi soykırımının da sembolik bir göstergesidir. Hollandaca olarak kaleme alınmış olan eser, altmışın üzerinde dile çevrilmiş olup Almanya'daki okullarda ders müfredatında yer almaktadır.

Disiplinlerarası alan özelliği taşıyan Hafıza ya da Bellek kavramı, Türkçede saklayan, muhafaza eden anlamına gelir. Toplumsal (Kolektif) Hafıza kavramı ilk olarak 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransız sosyolog ve filozof Maurice Halbwachs (1877-1945) tarafından kullanıldı. Halbwachs'a göre hafıza, bireysel olmaktan ziyade toplumsal bir olgudur. Birey, toplumdaki diğer kişilerle olan ilişkisi ve bağı çerçevesinde geçmiş, şimdi ve gelecek zaman içindeki bir süreklilik ile birlikte, bulunduğu toplum içinde kendi üyeliğini, kimliğini ve tarihini oluşturur. Bu sayede bireyin, üyesi olduğu toplumda bir yandan kendi bireysel hafızası oluşurken diğer taraftan bireyin hafızası, toplumsal hafızanın oluşumunda önemli bir rol oynar. Bu çalışmada, Anne Frank'ın İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi zulmünden kaçmak için saklandığı yerde yazmış olduğu eser, örneklerle birlikte toplumsal hafıza kapsamında ele alınarak incelenecektir.

Toplumsal Çatışma Kuramı Çerçevesinde Zweig'in Totalitarizm Eleştirisi

Dr. Serkan Yorgancılar

Özet

Çatışma kuramının önemli isimlerinden Collins'e göre toplumsal çatışma her zaman mevcuttur ve bu çatışmaların farklı nedenleri bulunmaktadır. ona göre "güç ve saygınlık" toplumsal çatışmayı besleyen en önemli faktörlerdir. Güç ve saygınlık elde etmek için toplumsal çatışmaya giren bireyler birbirlerinden farklı tiyolojiler üretirler. Toplumsal yapının ve değişimin tayin edici unsurlarını Collins dört farklı tiyoloji ile kurgulamıştır. Bu tiyolojiler insanların bu mücadeleye girdikleri kaynaklar, bu kaynakları ve güç derecelerini yaratanlar, kişisel ilişkilerle gelişenler ve duygusal dayanışma sonucu konumlananlardan oluşmaktadır. Aslında çatışan çıkarların, kaynak dağılımı ve gücün kullanımının çatışmayı doğurduğunu öne süren Collins bireylerin eğitim yoluyla da tabakalaşacaklarını öne sürmüştür. Bu bağlamda Stefan Zweig'in "Vicdan Zorbalığa Karşı" adlı eseri incelenecektir. Avrupa modernleşmesinde sembol iki isim olan Calvin ve Castello arasındaki acımasız mücadele çatışma kuramı bağlamında değerlendirilmiştir. Yaşamı boyunca totalitarizmin kısıtıcı altında zor bir yaşam süren Zweig, yaşamının sonlarına doğru baskıcı ve ötekini yok edici iktidar düzeneklerinden uzaklaşabilmek amacıyla Avrupa kıtasını terk etmiştir. Onu yaşadığı topraklardan uzaklaştıran ve hayatına son vermesine kadar sıkıştıran bu totaliter sistemler eserlerinde her zaman yerilmiştir. Zweig gerek I. Dünya savaşı sırasında sürüklenen dünyanın insanlarını resmederken gerekse bu savaşa insanları sürükleyen totaliter yaklaşımları yazarken son derece gerçekçi tasvirlerde bulunmuştur. Calvin ve Castello tarihe mal olmuş iki farklı tutumun örnek kişileridir. Biri özgürlüğü temsil ederken, diğeri baskıcı ve totalitarizmi temsil etmektedir. XVI. Yüzyıl Cenevresinde yaşanan tartışmalar üzerinden iki tiyoloji inşa eden Zweig insanın yaşamak için ölümü nasıl göze alabileceğini göstermiştir. Eserin genel çerçevesi içerisinde baskıcı yapıların özelliklerini anlatan Zweig, geçmişin panoramasından günümüz dünyasını resmetmiştir. Devlet, sözü yasa haline gelen iktidar, despot bir yönetim altında yozlaşan toplumsal sınıflar, despot yönetimlerin oyuncağı haline gelmiş inanç öğretileri ve bunlar karşısında hakikat için savaşan insanlar resmedilmiştir. Çalışma, Collins'in çatışma kuramına yüklediği güç ve saygınlık bağlamında Calvin ve Castello'nun çerçevesinde iki tiyolojinin toplumsal değişime yaptıkları katkının izlerini sürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Zweig, Collins, toplumsal çatışma kuramı, Calvin, Castello

Faruk Nafiz'in Şiirlerinde Anadolu Manzaraları ve İnsan Tipleri

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Emin Gönen

Yozgat Bozok Üniversitesi

Özet

Şairler içinde yaşadıkları toplumun ve mekanın çocuklarıdır. Toplumun bu hassas çocukları sahip oldukları içsel hassasiyet gereği kendilerini çevreleyen mekana ve bu mekanı paylaştıkları insanlara çoğunlukla kayıtsız kalamazlar. Böylece içinde buldukları ya da yeni girdikleri bu çevrenin tasvirini ve burada yaşayan insanların yaşam biçimlerini hal ve tavırlarını gerçekçi bir bakış açısıyla gözlemleyerek sanatlarına ilham vesilesi yaparlar.

İstanbul'u bir şair olarak dünyaya gelen ve sanat hayatına İstanbul'un ihtişamlı güzellikleri içinde erken yaşlarda başlayan Faruk Nafiz'in yolu hayatının bir döneminden sonra Anadolu coğrafyasıyla ve insanıyla kesişir. Orada, daha önce asla görmediği ve beklemediği bir Anadolu manzarası ve insan tipleri ile karşılaşan şair büyük şaşkınlık yaşar.

Birkaç yıl boyunca Anadolu'da çeşitli görevlerde bulunan ve bu görevler sebebiyle Anadolu'nun önemli şehirlerini gezen şair, Anadolu coğrafyası ve Anadolu insanıyla iyice bütünleşir. Kendini onlardan biri gibi görmeye başlar. Böylelikle Anadolu insanının acı ve ıstırapları sevinçleri ve yaşam halleri şairin sanatı için büyük ilham kaynağı olur.

Anadoluyu tanıdıktan sonra içindeki milli duygu cevheri uyanan şairin düşüncesi de millileşir. Fakat sanatının ilk yıllarında İstanbul'un büyüleyici tatlı güzellikleri ve o gün için gençliğinin verdiği rahatlık ve hevesler, balkan başta olmak üzere birinci dünya savaşı ve İstiklal mücadelesine tanıklık etmiş bu genç şairin yurt gerçeklerine bigane kalmasına neden olmuştur bir anlamda. Bu büyük felaketleri İstanbul'un büyüleyici tatlı ortamında sadece seyrederek ve aşk şiirleri yazarak geçiren şair Anadolu'ya gitmek durumunda kaldığı zaman Anadolu'nun yıkık ve hazin manzaralarının yanı sıra yüzlerinde yıllarca süren savaşların ve yoksullukların çizdiği derin ıstırap çizgilerini taşıyan Anadolu'nun vefakar insanları karşısında adeta çarpılır. Fikir ve duygu dünyası altüst olur. Şair, öğretmen olarak Kayseri ve Ankara'da birkaç yıl geçirdikten ve farklı zamanlardaki görevleri nedeniyle Erzurum, Erzincan, Trabzon, Sivas ve Kastamonu gibi Anadolu şehirlerine yaptığı gezilerden sonra Anadolu'yu ve onun ruh derinliğine sahip insanını iyice tanır. Böylece iç dünyasında bazı hesaplaşmalara girer.

Kendisi gibi İstanbul aydınlarının yüzlerce yıldan beri İstanbul'un mest edici güzelliklerinin eşlik ettiği sanat ve edebiyat ortamlarında başta aşk olmak üzere kendi ferdi duygularını dile getirmekle meşgul olmalarını düşünür. Bu aydınların büyük çoğunluğunun savaşların asıl yükünü çekmiş olan Anadolu'ya ve Anadolu insanına son derece kayıtsız kaldıklarını somut olarak görür. Anadolu hakkında o güne kadar yazıp çizenlerin ise Anadolu'ya uzaktan baktıklarını onun içinde yaşanan gerçekleri göremediklerini bizzat orada yaşayarak anlar. Şair bu durumdan büyük bir üzüntü ve sorumluluk duygusu hisseder. O güne kadar çok büyük acılar çekmiş ve İstanbullu aydınlar tarafından gerçek anlamda anlaşılmamış ve anlatılmamış bu yüce ruhlu Anadolu insanlarının anlatılmasının aslında bir aydın için en büyük vazife olduğuna karar verir. Fikirleri artık değişmiştir. Şairin sanatta bundan sonra en büyük gayesi ve şiirinin en önemli konusu Anadolu gerçekleriyle Anadolu insanının içinde bulunduğu ıstırapları anlatmak olacaktır artık.

Bu çalışmada Faruk Nafiz'in şiirlerine yansıyan Anadolu manzaralarını ve Anadolu'daki insan tiplerini; hallerini, şiire yansıma şekillerini ele almaya ve irdelemeye çalışacağız.

Türkçede yeni bir ek -ya

Dr. Öğretim Üyesi Kadri Kuram,

Bartın Üniversitesi

Özet

Bu bildiride Türkçe dilbilgisi kitaplarında bir ek olarak görülmeyen ve çeşitli çalışmalarda işlevi betimlenmesine rağmen dilbilgisel statüsü tartışılmayan bir biçimbirimden bahsedilecektir. Ya biçimbirimi (kısa a ile) Türkçede konuşucu ve dinleyici arasında paylaşılan bilgiyi göstermek için kullanılmaktadır. Aynı işlevi yerine getiren -mıştı ve hani ile birlikte ele alınmasına ve bu biçimbirimler sırasıyla ek ve söylem belirleyicisi olarak sınıflandırılmasına rağmen ya'nın dilbilgisel bir birim mi yoksa söylemsel bir birim mi olduğu tartışılmamaktadır. Bu çalışmada ya'nın kişilerarası bilgi kodlama işlevi olan bilgisellik kipi işaretleyicisi olduğu ve dilbilgiselleştiği iddia edilecektir. Bu iddianın kanıtı olarak ise ya biçimbirinin -mıştı gibi sadece eylem üzerinde görünebilmesi ve eylemle arasına başka bir biçimbirimin girmesine izin vermemesi gösterilecektir. Söylem belirleyicileri ve sözlükselleşmiş seçimli işaretleyiciler olan belirteçler (zarflar) ile dilbilgisel öğeler (ekler) arasındaki temel fark söylem belirleyicilerinin ve belirteçlerin tümce içinde serbestçe görünebilmesi yani hemen hemen her yerde kullanılabilmesi ancak dilbilgisel öğelerin oldukça katı kurallara tabi olmasıdır. Örneğin, Türkçedeki bütün görünüş, kip ve zaman ekleri (-yor, -dı, -abil gibi) eylemin üzerinde kendilerine ayrılmış bir konumda görünürken aynı anlamsal kategorileri işaretleyen belirteçler (şimdi, dün, belki gibi) tümcenin başında, ortasında ve sonunda bulunabilmektedir. Bu açıdan aşağıdaki örneklerle baktığımızda paylaşılan bilgiyi kodlama işlevini yerine getiren hani, -mıştı ve ya biçimbirimlerinden -mıştı ve ya'nın benzer şekilde hareket ettiğini ve bir söylem belirleyicisi olan hani'den ayrıldığını görmekteyiz.

- (1) (Hani) geçen gün (hani) bir kafede (hani) oturduk (hani)
- (2) Geçen gün bir kafede oturmuştuk
- (3) (*ya) geçen gün (*ya) bir kafede (*ya) otur-du-k-ya.
- (4) *Geçen gün bir kafede otur-ya-dı-k

(1)de hani söylem belirleyicisinin serbestçe çeşitli konumlarda bulunabildiği görülmektedir. Ancak (2)de -mıştı eki sadece eylem üzerinde görünebilmektedir. (3) numaralı örnekte ise asteriks (*) işaretlerinin de gösterdiği gibi hani ile benzer davranmaya zorlandığında ya'nın bozuk tümcelere neden olduğu, sadece -mıştı gibi eylemin üzerinde bulunabildiği görülmektedir. (4) ise bize ya'nın eylem üzerinde de katı kurallara tabi olduğunu göstermektedir. Ya eylemle zaman eki arasına girememektedir. (3)te olduğu gibi uyum ekinden sonra görünmek zorundadır. Diğer eklerle sıralama ilişkisine girmesi ya'nın biçimbilimsel bileşen tarafından tanınan bir birim olduğunu, yani bir ek olduğunu göstermektedir. Çalışmanın verileri dilbilgisi çalışmalarında sıkça kullanılan sezgisel veri toplama yöntemiyle toplanmıştır. Bu yöntemde anadili konuşucusu olan araştırmacı kendi dilsel sezgilerinden veri üretebilmektedir.

Kültürün Bileşkeleri Olarak Türküler ve Müzik Aletleri

Dr. Öğretim Üyesi Begüm Kurt

Çağ Üniversitesi

Özet

Türküler müzik kültürünün nitelikli verimlerindenidir. Hem müzikal ve hem sözel icraya dayalı geleneğin bir ürünüdürler. Halk çalgılarının türkülerin yaratımı ya da icraları sırasında kullanımları; zihni hareketli kılmakta, duyguların ve coşkunun kuvvetlenmesini, performansın devamlılığını sağlamaktadır. Bu açıdan halk çalgıları bir iletişim ve etkileşim süreci yaratırlar. Türküler solo icra edilmekle birlikte etnik çalgıların refakatiyle de söylenebilmektedir. Bu nedenle icrasından içeriğine müzik aletleri türkülerde önemli bir yer tutmaktadır. Geleneksel Türk müziğinde sözlü ya da sözsüz Türk halk müziği ürünlerinin müzik kültürü açısından değeri öneme haizdir. Türk halk müziği içinde sözlü ürünler olan türkülerin üretiminde ve icrasında kullanılan geleneksel halk çalgılarının değerleri türkülerde yansıma bulmuştur. Çalışmada bu dikkatten yola çıkılarak yapılan analiz çalışması göstermiştir ki türkülerin içinde çok çeşitli enstrüman isimlerine rastlamak mümkündür. Bu enstrümanların ise kullanımlarının çok az bir bölümü temel anlam taşıırken, çoğunluğu simgesel kullanımla, icrasal ya da yöresel kaynağa bağlı ifade yaratmıştır. Bunlardan ilk sırada en çok saz genel adı ile ifade edilen bağlama ve türevleri yer almaktadır. Genel anlamda telli sazların daha çok kullanıldığı söylenebilir. Bağlama, cura, cümbüş, divan saz, keman, rebap, santur, tambura, tar ve ud çalgılarının türkülerde sıklıkla kullanımı müzik kültürü içinde telli çalgıların köklü ve yaygın olma niteliğini ifade etmektedir. Nefesli çalgılardan sipsi, kavak ve düdük; vurmali çalgılardan def, darbuka, davul ve çarpmali çalgılardan ise zil/zilli maşa metinlerde geçmektedir. Müzik aletleri sesleri düzenlerken, türküler seslerin sözlerle birlikteliğini düzenler. Bağlı olarak çalışmada, söz ve ezgi birlikteliği içinde kültürün bir parçası olan müzikal araçların hangilerinin türkülerde yansıma bulduğunu, bu enstrümanların kullanım sebeplerinin, sıklığının, edebi metinde yükledikleri sembolik değerlerin ve sahip oldukları işlevlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Tema analizi modeliyle evren değeri olarak belirlenmiş altı yüz türküler metni üzerinden türkülerde geçen halk çalgılarının içeriğe olan katkısı değerlendirilmiştir. Türküler metinlerinin incelenmesiyle tespit edilen enstrümanların ifade bulduğu metinlerden örnekler verilmiş ve söz konusu enstrümanların yükledikleri anlamlar ve kullanım oranlarını ifade eden tablo ve grafiklere yer verilmiştir. Değerlendirmenin sonunda halk çalgılarının kültürün bileşkesi olarak simgesel ve yoğun bir kullanım yükledikleri, halk yaşantısını her yönüyle betimleyebilme gücüne sahip olan türkülerin müzik kültürü için bu açıdan da önemli bir veri kaynağı oldukları görülmektedir.

Sait Faik Abasıyanık'ın "Sarmaşıklı Ev" Öyküsünde Büyülü Gerçekçiliğin İzlerini Sürmek

Öğr. Gör. Müge Sucu Polat

Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Bir eserin kaynak veya kaynaklarına ve sosyokültürel arka planına odaklanmaktan ziyade, metni merkeze koyan, edebî eserleri, eser dışındaki öğelerden bağımsız, otonom ve organik unsurlar olarak ele alan bir eleştiri yaklaşımı olan Yeni Eleştiri (New Criticism) anlayışına bağlı kalınarak çalışılmış Sait Faik Abasıyanık'ın "Sarmaşıklı Ev" öyküsü bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Yeni Eleştiri kuramının, eserlerin bağımsız birer yapı olduğu ve kendi kendine yeterliliği prensibinden hareketle, bu makale, konusunun şekillenmesi için referans olarak seçilen büyümlü gerçekçilik metinlerinin sunduğu tanımlamalar ve betimlemelere olabildiğince sadık kalarak, Sait Faik'in "Sarmaşıklı Ev" adlı eserinde büyümlü gerçekçiliğin izlerine dair bir inceleme sunmayı hedefliyor. Bu bağlamda, referans olarak seçilen metin, dünya edebiyatında büyümlü gerçekçiliğin konumlandırıldığı yer, dönem ve eser örneklerinden yola çıkılarak 1950 sonrası modern Türk edebiyatının hikayedeki en girişimci ve yenilikçi ustası Sait Faik Abasıyanık'ın ölmeden önce yazdığı son öykülerinden biri olan "Sarmaşıklı Ev" öyküsü ele alınıyor. Sait Faik'in dünyası ile paralellik gösteren bu öykünün aslında insan gerçekliğinden yola çıkarak ölümü, yaşamı, yalnızlığı, dışlanmışlığı, toplumsal değerleri ve gerçekleri sorguladığı, imgelem ve sembollerden faydalanarak kendine özgü bir Sait Faik realitesi ile ilmek ilmek ördüğü anlaşılıyor. Bu bakış açısı ile yazarın hayatta iken basılan "Alemdağ'da Var Bir Yılan" adlı son kitabının içinde yer alan diğer öyküler gibi bu öykünün de büyümlü gerçekçiliğin edebiyatımızdaki ilk kilometre taşlarından biri olabileceği savunuluyor. Değişim, kalıcı değişim/dönüşüm ve belirsizlik ile karakterize edilen bir dünyada bir tür/mod, stil ve hatta politika olarak büyümlü gerçekçiliğin Sait Faik'in son yazdığı öyküleri ile nasıl örtüştüğü inceleniyor. Yazarın ölüme yakın olduğunu bilerek yazdığı bu öykülerin zamanın ve ölümün değişik yüzlerini imgeleyen, simgeleyen, temsil eden büyümlü gerçekçilik perspektifinden bakılarak yazıldığı düşünülüyor. Edebiyatımızda öykünün enlemine ve boylamını genişleten Sait Faik'in kişiliğinin, hastalığının ve sanatının yarattığı duyarlılıkla gerçekliği alternatif şekillerde ve farklı açılardan yorumladığı üzerinde duruluyor. Yazarın bu tür öyküler ile postmodern yeni moderne geçişteki ustalığının yarattığı inanılmaz değişimin kanıtları gösteriliyor. Böylece, gerçekliği alternatif şekillerde ve birden fazla perspektiften yakalamayı başarmış yazarın büyümlü gerçekçiliğin Türk edebiyattaki konturlarını çizmeye ve aslında heterojen, melez olan gerçekliği temsil etmedeki etkinliği araştırılıyor.

Namık Kemal'in Tiyatrolarında Kadın

Aleyna Avcı

Akdeniz Üniversitesi

Zeynep Yamancı

Akdeniz Üniversitesi

Özet

Tanzimat Döneminin önemli yazar ve şairlerinden biri olan Namık Kemal, tiyatro eserlerinde kadınlara oldukça geniş yer vermiştir. Yazar bu eserlerinde kadını farklı kimliklere büründürmüş ve vermek istediği mesajı çoğu zaman bu kimlikler üzerinden okuyucu/izleyiciye sunmuştur.

Bu çalışmanın temel amacı, Tanzimat Döneminin kadın profilini Namık Kemal'in tiyatro eserlerinden hareketle tasvir etmektir. Bu, aynı zamanda dönemin aydınlarının kadınlarla ilgili görüşlerini ve kadının sosyal hayattaki durumunu belgeleyecektir. Araştırmanın verileri Namık Kemal'in altı tiyatro eserinden belge tarama ve doküman analizi yoluyla elde edilmiştir.

Araştırma neticesinde Namık Kemal'in seyirciye karakterlerin ağızından ders vermeye çalıştığı; kadın-erkek eşitsizliğine, kapalı toplum yapısının sınırlayıcılığına ve kadının annelik rolüne, aile içi eğitimin önemine, kadının özgürlüğüne vb. dair konuları tiyatrolarındaki kadınlar aracılığıyla dile getirdiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Namık Kemal, Tiyatro, Kadın

Hindistan'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreniminde Çevrimiçi ve Çevrimdışı Dijital Uygulamaların Kullanımı

Dr. Mohd Minhaj

Hacettepe Üniversitesi

Özet

Hindistan'da eğitim, ticaret, iş ve bireysel gibi farklı ihtiyaçlar için yabancı dillerin öğretimi-öğrenimi yapılmaktadır. Aynı şekilde Türkçe de öğrenilmekte ve öğretilmektedir. Teknoloji çağımızda mobil uygulamaların kullanımı gün gittikçe artmaktadır. Aynı zamanda yabancı dil öğretimi-öğrenimi de çok önemli rol oynamaktadır. Artık bu teknoloji çağda hemen hemen herkes telefon kullanmakta ve cihazları farklı amaçlar için kullandığı gibi yabancı dil öğrenmek amacıyla da kullanmaktadır. Bu çalışmanın amacı Hindistan'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, Türkiye gibi Türkçe öğrenme ortam olmayan üstelik salgın sebepten dolayı ders, sınıf arkadaş ve öğretmenlerden uzaktayken Türkçe öğrenmek için çevrimiçi ve çevrimdışı hangi dijital uygulamaların kullandıkları tespit etmektir. Bu çalışma ile Hindistan'da öğrenciler için hangi uygulamanın daha yararlı olduğunu ve hedef dili olarak Türkçeyi daha kolay bir şekilde öğreniminde ve öğretiminde hangi uygulama ile daha fazla fayda sağlanacağı araştırılmaktadır. Ayrıca Türkçe öğrenmek için kişisel olarak ne tür uygulama kullanmaktadır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden anket usulü uygulanmıştır. Anketin amacı Türkçe öğrenen bireylerin bu doğrultuda ne tür yöntemleri daha çok kullandıklarını saptamaktır.

Bu çalışma Hindistan'daki Jamia Millia Islamia Üniversitesinin Türk Dili ve edebiyat Bölümünde ve Jawahar Lal Üniversitesi iki üniversitelerinde Türkçe öğrenen Hindistanlı öğrencilerle yapılmıştır.

Antik Dönem Taocu Düşüncede Çelişkili Gerçekler

Dr. Öğretim Üyesi Gonca Ünal Chiang

Ankara Üniversitesi

Özet

Çin geleneksel düşüncesinde birbirine zıt olan kavramlara dair ilk tespitlere, orijinali Çin metinleri arasında en eski döneme tarihlendirilen Değişimler Klasiğinde rastlamak mümkündür. Evrende birbirini var eden zıtlıkların etkileşimini ve bu etkileşim sonucu meydana gelen değişim ve dönüşümleri ortaya koyan bu klasik metin, antik dönem Taocu düşüncenin kurucusu Laozi'nın evren ve varlık görüşü için de önemli bir temel oluşturmuştur. Laozi'nın M.Ö. 6.yy'a tarihlendirilen metni Daodejing'de dikkati ilk çeken; hedef ve yöntem bağlamında kullanılan birbirine zıt kavramlar ve zıtlıkların ortaya çıkardığı çelişkili ifadelerdir.

Daodejing'in ilk cümlesi, evren ve varlığın yaratıcısı kabul edilen Dao'ın, insan algısında var olmasının olanaksızlığına dikkat çeken bir çelişki ile başlar. Her şeyi var eden bu yüce yaratıcı görülemez, duyulamaz ve sözcüklerle ifade edilemez. O, evren ve varlığın ezeli ve ebedi yaratıcısıdır ancak beklenenin aksine güçsüz, irade kullanmayan ve varlığa hükmetmeyen bir karakterde tasvir edilir. Metinde insan için öngörülen ideal karakterin ise kendini toplum hayatından soyutlamış, ilgisiz ve amaçsız bir münzevinin kişilik özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Metnin tamamı incelendiğinde de benzer şekilde; en güçsüz görünenin temelde en güçlü olduğu, varlığın yokluktan meydana geldiği, en etkili eylemin eylemsizlikle gerçekleşebileceği gibi çelişki içeren diyalektik düşünce tarzının ön plana çıktığı görülmektedir.

Laozi düşüncesinde temel amaç, ihtiyaç dışı oluşan aşırı istek ve beklentilerin etkisiyle, yaratıcı Dao'ın kurduğu doğal yaşam düzeninin dışına çıkan insanı, bu ideal düzene geri döndürebilmektir. Bu süreçte öncelikli olarak insanın, Dao'ı ve Dao tarafından yaratılan diğer varlıkları doğru şekilde tanımasını sağlayabilecek doğru yöntemlere ihtiyaç duyulmuştur. Daodejing metni bu bağlamda incelendiğinde, metne hâkim olan çelişkili ifadelerin ve önermeleri çürüten olumsuz tespitlerin, Laozi epistemolojisine temel oluşturduğu ve insanı kendi varlığının temel ve değişmez prensibine, yani yaratıcı Dao'ın ideal düzenine geri döndürmede kullanılan önemli yöntemler olduğu anlaşılmaktadır.

Taocu ekolün kurucusu Laozi'nın ve ekolün önde gelen temsilcisi Zhuangzi'nın metinlerinde sıkça kullanılan çelişkili ifade yöntemi, antik dönem diyalektik düşüncenin Çin'de ortaya çıkan en iyi örneklerindendir. İki düşünürün de yaratıcı ile insan arasındaki ilişkiyi anlama ve analiz etme sürecinde son derece sistematik bir metotla ortaya koyduğu bu evrensel yöntem, hakikate ulaşma çabası içinde olan Taocu düşünceye gizemli ve ezoterik bir çekicilik katmakla kalmamış, temeli değişim ve dönüşüm üzerine kurulmuş olan geleneksel Çin felsefesini de derinden etkilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Antik Çin Felsefesi, Taocu Düşünce, Laozi, Çelişki, İfade

Readerly Expectations Subverted: Donald Barthelme's "At the End of the Mechanical Age"

Assoc. Prof. Dr. F. Gül Koçsoy

Fırat University

Abstract

Postmodernism is based on skepticism about established values and postmodernist literature is characterized by ambiguity, unreliability and uncertainty of language, reality, values and human existence in the larger sense. Postmodernist writers mock human relationships and rationalism in society showing individual moral relativity. Donald Barthelme (1931-1989) in his short story "At the End of the Mechanical Age" (1977) epitomizes the postmodern condition, reflects the 'Zeitgeist' of his time and shows various contradictions of contemporary life. He questions and deconstructs social habits and institutions and sees them as mechanical; for him life is the integration of binary oppositions and there is hardly a change in the circle of life although time passes and many so-called developments take place. In the work, he deconstructs the modernist belief that the continuity of history has snapped. Language should also be questioned; for example, how someone gave tools their names is arbitrary. Life is not something to be guessed or understood exactly and cannot be directed and changed as one wishes. God is like a friend and leaves man alone with his questions unanswered.

Barthelme also parodies the established/fixed values of fiction writing in terms of structure and technique. He disrupts the traditional plot sequence, disregarding cause-and-effect relationship. The first person narrator is a confused and thus an unreliable one because his mind is full of questions to which he cannot find concrete answers and he is naïve in life. The characters speak and behave according to the patterns they know, so their lives are boring and absurd. Barthelme juxtaposes Biblical elements with romantic ones. All these thematic and technical subversions are incongruous and surprising for the average reader and h/she has to cope with them. The reader has to make sense out of the absurd realities in life and social affairs, unreliable language and narrator.

Osmanlıda Rüştîye Mektepleri İle Siirt Rüştîyesinde Okutulan Arapça ve Farsça Derslerinin Müfredatı

Dr. Öğretim Üyesi Sedat Akay

Siirt Üniversitesi

Özet

Bir eğitim-öğretim sistemi toplumun ihtiyaçlarına cevap verebildiği ölçüde o toplumun gelişmesine katkıda bulunabilir. Zamanın getirdiği gelişmelere ayak uyduramayan ve ihtiyaçlara cevap veremeyen eğitim-öğretim sistemleri toplumların ilerlemesine engel olur.

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi neticesinde yenileşme hareketleriyle yeni bir döneme girilmiş, maarif işlerini yürütmek üzere Muvakkat Meclis-i Maarif kurulmuştur. Meclis, maarif alanında yapılması gerekenleri görüşerek sıbyan mekteplerinin islahını, rüştîyelerin çoğaltılarak düzenlenmesini, yükseköğretimin basamağını oluşturacak bir darülfünun açılmasını karara bağlamıştır. Yenileşme hareketlerinin ikinci adımı olan Islahat Fermanı'nın ilanıyla Maarif-i Umumiye Nezareti'ni kurulmuş, günümüzdeki Millî Eğitim Bakanlığı'nın temeli atılmıştır.

Eğitim alanındaki düzenlemeler ışığında 1869 yılında kabul edilen Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile rüştîyelerin eğitim-öğretimi ile yapılandırılması düzenlenmiştir. Buna göre rüştîyelerin eğitim süresi dört yıl olarak belirlenmiştir. Mekteplerde Osmanlıca dil bilgisi, imla ve yazı, Arapça, Farsça, defter tutma, matematik (hesap ilmi), hatt, geometri (hendese), umumi tarih, Osmanlı tarihi, coğrafya, jimnastik ve okulun bulunduğu yörenin mahallî dili ile seçmeli Fransızca dersleri müfredatta belirlenmiştir.

Rüştîye Mektepleri II. Meşrutiyet'e kadar ortaöğretim; II. Meşrutiyetten sonra ilköğretim kademesine geçmiş ve 1913 yılında rüştîyeler, iptidailerle birleştirilerek ilköğretim ile ortaöğretim okulları olan idadiler arası tamamlama sınıfları olarak kabul edilmiştir.

XIX. yüzyılda eğitimde yapılan yenilikler Siirt sancağında da kendini göstermiş, Kenan Paşa döneminde 1866-1868 yılları arasında halktan toplanan yardımlarla Siirt'te ilk Rüştîye mektebi açılmıştır.

Bu bağlamda Arapça ve Farsça dersleri 1913 yılına kadar aralıksız olarak okutulan derslerden biri olarak programlardaki yerlerini korumuştur.

Rüştîyenin ilk yılında, Arapçanın başlangıcını teşkil eden emsile, bina gibi sarf kuralları ezberlettirilmiştir. Kıraat-i Arabî dersinde; öğrencilere basit cümleler içeren, harekeli bir okuma kitabından parçalar okutularak yeni kelimeler öğretilmesi amaçlanmış, İmla-i Arabî derslerinde ise Arapçanın yazımının öğretimi hedeflenmiştir. İkinci yıl sarf konularının öğretimi için bir öncekinden daha ileri seviyede bir kitap seçilerek bu metinlerin hatasız okunması hedeflenmiştir. Üçüncü yıl konulara uygun misaller verilip Arapça ile ilgili kurallar uygulamalı olarak işlenmiştir.

1847-1869 yılları arasında rüştîyelerde okutulan Farsça, daha çok Türkçenin kolay ve etkin bir şekilde öğretilmesine yardımcı olacak bir ders olarak görülmüş, sözcük öğretiminde Tuhfe-i Vehbî adlı manzum lügat; metin derslerinde ise Sadî'nin Gülistan'ından yararlanılmıştır. 1869 yılından sonra yeni bir yöntem kullanılmaya başlanmış ve başta Kemal Efendi'nin Talim-i Fârisî adlı eseri olmak üzere Farsça dil bilgisi kitapları okutulmaya başlanmıştır.

Bu bildiride öncelikle Rüştiye okulları ile ilgili genel bilgiler verilerek tarihî belgeler ışığında Siirt Rüştiye okulları ve bu okullarda okutulan Arapça ve Farsça derslerinin müfredatı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rüştiye, Siirt, Arapça, Farsça, Müfredat

Burdur'da Geleneksel Bir Uygulama: Arife Çöreği

Doç. Dr. Kadriye Türkan

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Özet

Bayramlar, dünya üzerindeki bütün milletlerde ortak olan kültürel olgular olup bu bağlamda bayramı olmayan bir milletin varlığından söz etmek mümkün değildir. Bayram, sevinç ve neşe günü demektir. Geçmişten bugüne her milletin pek çok milli günü, tarihî hâtralarını canlı tutan bayramı mevcuttur. Bayramların milli kültürde biçimlenmesi ve özümsemesinde yakın dönem tarihinden ziyade köklü ve asırlık bir tarih söz konusudur. Bu nedenle geleneksel formlu bayramlar, milletin tarihi süreçte geçirmiş olduğu sosyo-kültürel gelişim ve değişim sürecine bağlı olarak günümüze ulaşırlar.

Aynı şekilde bir dine mensup kimselerin de dini günleri ve dini bayramları vardır. Müslümanlar için kutsal kabul edilen Ramazan ayı ve arkasından Ramazan bayramı, Kameri takvime göre Şevval ayının ilk üç günü; Kurban bayramı ise Zilhicce ayının onuncu gününden başlayarak dört gün süreyle kutlanır. Bu bayramlar, halk geleneklerinde hala canlı bir şekilde varlıklarını sürdürmektedirler. Dini bayramlar, inananlar üzerinde son derece olumlu etkiler meydana getirir, dini bilinci ve duyguları kuvvetlendirir. İnsanlara yeni bir heyecan ve çalışma şevki verir. Bayramlar; milli ve dini duyguların, inanışların pekişmesi, taze ve canlı tutulması işlevinin yanı sıra toplumun birlik ve beraberliğini sağlamada ve bunun bireylerin bilincinde yer etmesinde de büyük önem arz eder. Nitekim dinî bayramlar, insanlar arasında kaynaşmanın, dostluk ve ahbaplıkları kuvvetlendirmenin bir aracı olarak belli bir öneme sahip olmalarının yanında dini duygu ve şuurun sosyal hayatta tazelenmesine de zemin oluştururlar.

Anadolu'da Ramazan ve Kurban bayramı olmak üzere dini bayramlar öncesi bir hazırlık süreci vardır. Bayramdan önce "bayram temizliği" adı altında evlerde temizlik yapılır; köy ve kasabalarda evlerin bahçeleri ve ön kısımları temizlenir, boya badana yenilenir. Ayrıca pek çok yerde arife günü mezarlara gidilerek mezar temizliği yapılır, dua edilir. Çocuklara bayramlıklar alınır. Özellikle arife günü hamama gidilir ya da evde yıkanıp temizlenilir. Arife günü arife suyuyla yıkanmanın sağlık ve bereket getireceğine inanılır.

Sözlükte dinî bayramların başlamasından bir önceki gün anlamına gelen arifenin, Anadolu'da özel bir anlamı vardır. Arifelik, arafalık, arife çöreği gibi isimler taşıyan ve arife günü çocukların pişi, çörek, kuru yemiş vb. yiyecekler toplamak için kapı kapı dolaşması anlamına gelen ritüel bugün de Anadolu'nun bazı yerlerinde yaşatılmaya devam etmektedir.

Çalışmada, Burdur ili Gölhisar ilçesi Yusufça köyünden ve Çavdır ilçesi Küçükalan köyünden alan araştırması sonucu derlemelerden elde edilen bilgilerden yola çıkılarak "arife çöreği ve buğday günü" olarak isimlendirilen, çocukların kapı kapı gezerek yiyecek toplasına dair gelenek, Anadolu coğrafyasından tespit edilen benzerleriyle birlikte kaynak kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir.

Bir Düğün İki Kına: Burdur'da Kına Ritüeli

Doç. Dr. Kadriye Türkan

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Özet

Geçiş dönemlerine bağlı olarak ortaya çıkan geçiş törenleri, bireyin içinde bulunduğu durumdan başka bir duruma, yeni bir hayata adım atmasını ve yeni bir kimlik edinmesini sağlamak, geçişi onun için mümkün olduğunca kolaylaştırmak, onaylamak maksadıyla, topluluk üyelerinin geniş katılımıyla gerçekleşir. Bu çerçevede kına gecesi geçiş dönemlerinden ikincisi olan evlilikle ilgili ritüellerden biridir. Kına gecesi, genelde düğünden bir ya da iki gece öncesinde gelinin el ve ayaklarına bazı yerlerde damadın da ellerine, kına yakılarak nikâh öncesi evliliğin resmen ilan edilmesine yönelik bir uygulamadır. Kına gecesi, çoğunlukla kadınlar arasında kız evinde düzenlenir; gelin ve damadın aileleri, komşuları ve yakınlarının katılımıyla beraber kolektif bir yapıya bürünür.

Gelin, kına ritüelinin merkezindedir. Doğup büyüdüğü evden ve ailesinden ayrılmanın hüznü, yeni bir yaşam kuracak olmanın neşe ve heyecanı, dâhil olacağı yeni aile ve hayata ilişkin belirsizliklerin ortaya çıkardığı duygularla birlikte onu yalnız bırakmamak ve desteklemek için bir araya gelmiş topluluğun dayanışması söz konusudur. Diğer yandan bu uygulama topluluk içerisinde aidiyet duygusunu ön plana çıkararak, eğlendiren ve geleneğin yaşatılarak kültürel belleğe yerleşmesini destekleyen bir özellik taşır. Nitekim kına gecesi gibi folklorla ait her gösterim kendine özgü ritüelistik bir yapı ve sözel doku içerisinde cereyan eder.

Kadınlardan oluşan bir toplulukla ve gece düzenlenen bir ritüel olarak kına gecesi; yapı itibarıyla neşeli ve ritmik bir havadan, duygu yoğunluğunun üst seviyeye çıktığı kına yakma ritüeline, oradan da tekrar yükselen müzik ritmiyle son bulan bitirişe doğru giden bir performanstır.

Anadolu'nun birçok yerinde kına ritüeli tek gece ile sınırlı değildir. Damadın ellerine kına yakılması için yakın akraba ve arkadaş çevresinden erkeklerin katılımıyla yapılan damat kinasının yanı sıra geleneksel çerçevede gelinin el-ayak ve saçlarına kına yakılmasını içeren ritüel, düğünden iki veya üç gece önce aile ve yakın arkadaşların katılımı ile yapılmakta ve küçük kına vb. olarak isimlendirilmektedir.

Çalışmada Burdur'dan alan araştırması sonucu elde edilen veriler ışığında geçiş dönemi olarak isimlendirilen ve topluluk dayanışmasını sembolü olan evlenme bağlamında kına gecesi ritüeli; Burdur, ilçe ve köylerinden derlenen genelde düğünden iki gece önce Cuma gecesi yapılan küçük kına (unduz) ve daha fazla katılımcı ile Cumartesi gecesi düzenlenen büyük kına ritüeli; yapısı, katılımcılar ve icra bağlamında mukayeseli olarak incelenecektir.

Sıyâmî'nin Eserlerinde İbrahim Gülşenî

Doç. Dr. Vesile Albayrak Sak

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

“Dört kapı kırk makam eğitim sistemi” olarak tanımlanan tasavvuf İslam dünyasında sosyal hayatla geniş ölçüde birleşerek halk kitleleri arasında büyük heyecan uyandırmış; İslam dininin hayata geçirilişinin özü ve ruhu olarak yüzyıllar boyu geniş kitleleri eğitmenin önemli bir unsuru olmuştur. Tasavvuf hiçbir varlığın esiri olmadan Hak'ın kulu olmayı, nefis terbiyesini esas alarak insanın en mükemmel şekilde yetişmesini hedeflemiştir. Ahmed Yesevî, Mevlâna Celaleddin-i Rûmî, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre gibi pek çok mutasavvıf teoriden çok onu hayata uyarlama yönüyle uğraşmışlardır.

Tasavvufi ve edebî kişiliğiyle ön plana çıkan İbrahim Gülşenî de Türk tasavvuf edebiyatının önemli simalarından biridir. Hakkındaki bilgileri Muhyî-i Gülşenî tarafından kaleme alınan Menâkıb-ı İbrahim Gülşenî adlı eserden öğrendiğimiz İbrahim Gülşenî XV. yüzyılın ilk yarısı ile XVI. yüzyılın ilk yarısında yaşamış Halvetîlik tarikatının şubelerinden biri olan Gülşenîlik tarikatının kurucusudur. Yavuz Sultan Selim Mısır'ı fethettiğinde kendisine tahsis edilen yerde dergâh açıp irşad faaliyetlerine devam eden İbrahim Gülşenî kültürel etkileşimin artması ve kendisine duyulan sevgi neticesinde pek çok şairi etkilemiş; âsitanesi Anadolu, Balkanlar ve İran'dan gelen birçok şair için önemli bir mekân hâline gelmiştir. Kahire'de kurulup Balkanlarda gelişen tarikat divan kâtibi, hattat, kadı, kâtip, müderris, müftü gibi çeşitli meslek sahibi birçok şaire tasavvufi eğitim vermiş, onların sosyal ve kültürel arka planlarını şekillendirmiş ve kısa sürede İslam dünyasının en yaygın tarikatlarından birisi olmuştur.

Sıyâmî de bu şairlerden biridir. Şair hayatının bir bölümünde Mısır'a giderek Şeyh İbrahim Gülşenî'ye intisap etmiştir. Bir müddet orada kalmış fakat sonra İstanbul'a dönerek Kasımpaşa semtine yerleşmiştir.

Sıyâmî, Mısır'a giderken uğrak yeri olan Antakya için bir şehrengiz yazmıştır. Şehrengizinde divan şiiri geleneği ve türün özelliklerine uygun olarak güzellerini, meslek grupları içerisinde şöhret yapmış şahsiyetlerden değil de yaşadığı ortamdan seçmiş, daha ziyade kendisinin de bir müddet yer aldığı tarikat çevresini anlatmayı tercih etmiştir. Mürettep olmayan Divan'ında ise pek çok yerde şeyhi İbrahim Gülşenî'yi muhabbetle anmıştır.

Çalışmamız bir XVI. yüzyıl şairi olan Sıyâmî'nin Antakya Şehrengizi ve Divan'ında Şeyhi İbrahim Gülşenî'ye olan sevgisini ve Gülşenîlik unsurlarını tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Klasik Türk Şiiri, Sıyâmî, İbrahim Gülşenî.

Sa'yî Çelebi'nin Gazellerinde Sevgili

Öğr. Gör. Dr. Abdullah Uçar

Aksaray Üniversitesi

Özet

Aşk, klasik Türk edebiyatı nazım şekillerinden biri olan gazelin esas konularından biridir. Klasik Türk şiiri içinde varlığından söz edilegelen aşk üçgeninin baş unsuru olan sevgili, yüzyıllarca şairlerin dilinden düşmemiştir. Bu aşk üçgeninde şair, âşık rolünü kapmış, sevgili ise ma'sûk rolünde kılıktan kılığa girmiştir. Klasik Türk şiiri, kendi içinde bir sevgili tipi yaratmış, yüzyıllarca süren bu gelenekte sevgilinin pek çok unsuru hiç değişmemiştir. Sevgilinin neredeyse her uzvu edebî sanatlar yoluyla klasik şiirde yerini almıştır.

16. yüzyıl klasik Türk edebiyatı temsilcilerinden olan Sa'yî Çelebi'nin gazellerinde de sevgili, şöhreti nisbetinde yer almıştır. Gazellerde sevgilinin özellikleri teşbih, istiare, teşhis gibi klasik Türk edebiyatında sık gördüğümüz edebî sanatlar vasıtasıyla anlatılmıştır.

Bu çalışmada, Sa'yî Çelebi'nin gazellerinde "sevgili" tipinin kullanımı ele alınacak, sevgilinin vasıfları örnek beyitlerle izah edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sa'yî Çelebi, gazel, sevgili

Arap Dilinde Masdarların Yapı Değişimlerinin Anlamla Olan İlişkileri

Dr. Öğretim Üyesi Kıyasettin Arslan

Akdeniz Üniversitesi

Öğretim Görevlisi Dr. Encümen Bayram

Akdeniz Üniversitesi

ÖZET

Zamana delalet etmeden eylem bildiren yapılara Arap dilinde mastar denilmektedir. Mastarlar Arap dilindeki fiil yapılarındaki farklılıklara göre şekillenmektedir. Fiil yapıları, harf sayısına göre üç kök harften oluşan, dört kök harften oluşan yapılar diye ikiye ayrılırlar. Bu fiil yapılarına, bir, iki ve üç harf eklenerek yeni fiil yapıları elde edilir. Elde edilen yeni fiil yapılarının her birinin, cümledeki kullanımına göre delalet ettiği yeni anlamlar oluşur. Harf ekleme sonucu elde edilen fiil yapılarının da mastar yapıları oluşur. Kök harfi üç olan fiillerin mastar yapılarının bilinmesi semâî/dili kullananlardan duymaya bağlı olarak bilinir. Kök harfine ekleme yapılarak elde edilen fiil yapılarının mastar yapıları kıyâsî/belli kurallara bağlı olarak elde edilir. Kök harfi üç olan fiil yapılarının mastarları, fiilin asıl harfleri değişmediği halde hareke değişimi ile bazı fiillerde, سَخَطُ fiilinden سُخْطًا şeklinde bir, وَقَع fiilinden وَقِيعةً ve وَقوعاً ve حَمَى fiilinden حَمِيَّةً/حَمِيَّةً/حَمِيًّا/حَمِيًّا/حَمِيَّةً/حَمِيَّةً şeklinde yedi farklı biçimde geldiği görülmüştür. Bu çalışmada fiillerin kök harfleri değişmediği halde mastarlarının farklı şekilde gelmesinin sebeplerinin neler olabileceği üzerinde incelemeler yapılmıştır. İncelemeler yapılırken bildirinin girişinde konunun daha iyi anlaşılması için genel olarak Arap dilinde mastar kavramına ışık tutulmuştur. Bu çerçevede kavramın sözlük ve terim anlamı, sarfçıların bazı sülasi fiil yapılarını delalet ettikleri anlamlara göre kıyasi mastar vezinleri oluşturmalarına değinilmiştir. Bu bağlamda sarfçıların, fiil, renk anlamına delalet ederse mastar vezninin فُعَلَةٌ şeklinde uzaklaşma anlamına delalet ederse فِعَالٌ, hareket ve değişime delâlet ederse فُعَلَانٌ, hastalık ve özüre delâlet ederse فُعَالٌ veya فُعَلٌ şeklinde geleceğine dair değerlendirmelerine yer verilmiştir. Sarfçılar, ses çıkaran canlıların seslerine delalet eden fiillerin mastarlarının فِعَالٌ veya فُعَالٌ, yürümeye, mesleğe, makama, akrabalığa... vb. anlamlara delalet eden fiiller içinde kıyasi mastar kalıplarının olabileceğine değinmişler örnekler vermişlerdir. Fiillerin müteaddi ve lazım olmalarına göre mastar vezinlerinin farklı olduğuna dikkat çekilmiştir. Mastar isimler, mimli mastar, mastar-ı merre, master-ı nevi, mastarı-ı snai ve mastar-ı müevvel konularına ana hatlarıyla değinilmiştir. Kök harfi üçten fazla olan, -sülasi mezit, rubai mücerret ve rubai mezit- fiillerin mastar yapılarına yer verilmiştir.

Anahtar kelime: Arap dili, mastarlar, fiil, vezin, anlam.

Adalet Ağaoğlu'nun Öykülerinde Yazar İmgesi¹

Arş. Gör. Hüseyin Soylu

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Edebi metin, yaratıcı yazarın kompozisyonel manevralarıyla donanmış ve girift ilişkiler ağını temsil eden kurmaca bir yapıdır. Bu kurmaca yapı, yazar ile olan ontolojik bağını ima veya açık eden çeşitli stratejilerle kurulur. Yazar imgesi, bu stratejilerin tespit edilmesini sağlayan önemli bir eleştirel perspektiftir. Yazar imgesi ile birlikte edebi metnin estetik biçiminin, saklamaya veya işaret etmeye çalıştığı ideolojik birimler belirgin hale gelir. Bu bağlamda yazar; öykü ile kurduğu biyolojik ilişkinin kurmaca bir gizini, bir başka deyişle kendisinin imgesel ikizini çeşitli yansımalarla metnin içerisine yerleştirir. Eleştirel bir perspektif olarak yazar imgesi, metnin yaratıcısının öyküye kurgusal katılım koşullarını irdeler. Yazarın öykünün seyrine yönelik müdahaleleri, metnin okur tarafından alımlanmasında başat bir rol oynar. Zira, her müdahaleyle birlikte metinsel otorite el değiştirir. Okuma edimi de bu anlamda kendi içinde refleksif bir ivme yakalamış olur. Yazar imgesi, ideoloji ile ilişkisini metnin tercih merkezleri ve betimleyici vurguları üzerinden kurar. Okurun dikkatini kendi hükümleriyle kanalize eder veya çıkarımlarının kabul görmesini talep eder. Bu bağlamda yazar imgesi, metin tarafından garanti altına alınmış ve telkin edilmiş görme biçimidir. Adalet Ağaoğlu'nun öyküleri, yazar imgesinin bu dinamizmi ile kurulmuş özgün metinlerdir. Yazar imgesi, onun öykülerinde sahne seçimini ve anlatı düzenini yönlendiren bir yapıda ortaya çıkar ve öykü metinlerinin ideolojik yoğunluklarını okur açısından yaratıcı bir figür aracılığıyla açık eder. Öykü metinlerinin kurmaca yapılarını hatırlatan uyarı niteliğinde parçalar eklenir. Anlatıcı kimliği, güvenilirlik açısından kurgu içerisinde sorgulanır. Öykü sonunda, olayların kurmaca boyutu ifşa edilir. Yazar imgesi aracılığıyla olay örgüsü içinde geleceğe yönelik ipuçları verilir. Üst bir konumda yer alan yazar imgesi, anlatıcının tercihlerini ve üslubunu sorgular. Retorik ve didaktik ifade biçimleri metnin içeriğine nüfuz eder ve çeşitli zaman kipleriyle kurgu ve gerçeklik ilişkisi ortaya konur. Ağaoğlu'nun öyküleri bu anlamda, geleneksel öyküleme edimini yazar imgesi aracılığıyla aşar ve yenilikçi bir pozisyon edinir. Bu çalışmanın amacı, Ağaoğlu'nun öykülerinde yenilikçi bir biçim olarak yer alan yazar imgesini ve bu imgenin ideolojik temsillerini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Adalet Ağaoğlu, Anlatı, İdeoloji, Yazar İmgesi

¹ Bu çalışma, Prof. Dr. Selma Baş danışmanlığında tamamlanan "Adalet Ağaoğlu'nun Öykülerinde Estetik ve İdeoloji" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Çocuk Edebiyatında Anne Tipinin Değişimi, *Muallime* Ve *Türk İkizleri* Arasında Bir Karşılaştırma

Doç. Dr. Refika Altıkulaç Demirdağ

Çukurova Üniversitesi

Özet

Çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikler arasında özellikle konunun çocuğun güncel hayatıyla ilgili ve gerçeğe uygun olması yönünde yapılan bir vurgu vardır. Dolayısıyla çocuk roman ve hikâyelerinin kahramanlarının da bu ilkeye bağlı biçimde ele alınması zorunluğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda aile, ebeveyn ve çocuk iletişimi gibi konuların çocuk edebiyatı kapsamında öne çıkan konular olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte çocuk kitaplarında konu edinilen ebeveyn tiplerinde pek fazla çeşitlilik olmadığı hatta özellikle kimsesiz ya da terkedilmiş çocukların kahraman olarak tercih edildiği söylenebilir. Dünya edebiyatında pek çok örneği olan kimsesiz kahramanlara *Heidi*, *Polyanna*, *Peter Pan*, *Kibritçi Kız*, *Momo* gibi eserlerde karşılaşılmaktadır. Türk edebiyatında çok yaygın olarak kullanılmamakla birlikte Gülten Dayıoğlu ve Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinde kimsesiz çocuklar sık sık konu edinilmektedir. Çocuk kitaplarında genellikle aile kavramı öne çıkmakla birlikte ebeveynlerin üstlendikleri roller önem kazanmaktadır. Bu açıdan anne tiplerinin Türk çocuk edebiyatında kullanılma biçiminin araştırılması toplumun anneye biçtiği rolü anlamaya da yardımcı olacaktır. Konunun tarihle ilişkili ele alınma zorunluluğu olduğu da unutulmamalıdır. Çünkü kadının toplum içindeki yeri, zamana bağlı olarak farklılık göstermektedir. Konumuz açısından Tanzimat Dönemi ve Cumhuriyet dönemi arasında bir karşılaştırma yapmanın aydınlatıcı sonuçları olabilir. Bu nedenle Emiye Semiye'nin *Muallime* adlı eseriyle Cahit Uçuk'un *Türk İkizleri* adlı eserlerindeki anne tipleri karşılaştırılacak ve edebiyatta anne tiplerinin değişim ve dönüşümüne bir örnek olup olmadığı incelenecektir. 1898'de *Hanım Kızlara Mahsus Gazete*'de yayımlanan *Muallime*'de kullanılan iyi ve kötü anne tiplerinin izleri araştırılacak, bu tiplerin zaman içinde değişip değişmediği *Türk İkizleri* adlı eserdeki anne tipiyle karşılaştırılacaktır. *Türk İkizleri*, 1938'de Uluslararası Çocuk Kitapları Birliği şeref madalyası, 1958'de Hans Christian Andersen Ödülü kazanmış Türk çocuk edebiyatının önemli eserlerinden biridir. Tanzimat Dönemi yazarlarının henüz çocuk edebiyatı ilkelerinin yaygınlaşmadığı bir dönemde çocuklar için yazdıkları eserlerde güncel hayata ilişkin aile ilişkilerini ele alıp almadıkları, Cumhuriyet Dönemi edebiyatında bu kavramın değişime uğrayıp uğramadığı konuları incelenirken çerçevesi dar bir örnek karşılaştırma kullanılacaksa da daha geniş çerçeveli çalışmaların yapılmasının yolu açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, anne tipleri, *Muallime*, *Türk İkizleri*

Mehmet Akif and Rupert Brooke: Their Perceptions of War

Assist. Prof. Dr. Eren Bolat

Hitit University

Abstract

With the presence of mankind on the earth, the discord among people have become inevitable. As time progressed and humankind got stronger, conflicts and disagreements between individuals began to emerge from the local dimension to the international one exceeding the borders, as a result, several wars have eventuated in the history of the globe that have dramatically changed people's lives. Although the cold face and destructive effect of war is an indisputable fact that cannot be welcomed, certain similarities and differences in the way nations and individuals perceive the war can be observed, especially in terms of validating and rationalizing it. Despite the horrific and devastating toll of the First World War, which redounded in millions of deaths and casualties, nationalist poets and authors deemed it appropriate/justified on national and religious grounds. The Turkish poet Mehmet Akif Ersoy, having a nationalist attitude and religious sensitivity, and nationalist English poet Rupert Brooke are two of these poets. Reflecting the destructiveness of war with his literary language and vivid metaphors, Akif glorifies the soldiers participating in the war with religious references because he specifically states that it is not a war but an invasion. Accordingly, he contends that his country is righteous to battle against the invaders. On the other hand, Brooke props his country and the soldiers, therefore, he resolves to take part in this war and dies during his journey before taking part in the war. In the light of all this information, this study aims to examine the perspective of two nationalist writers from two different nations, who are fighting against each other, on the war. The focus of the study will be on Akif's *To the Martyrs of Çanakkale* and Brooke's *The Soldier*.

Keywords: Mehmet Akif, Rupert Brooke, War, Nationalism, Religion

Mısır Merkezli Yürütülen Fasih Arapçayı Tahrip Çalışmaları

Öğretim Görevlisi Dr. Encümen Bayram

Akdeniz Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Kıyasettin Arslan

Akdeniz Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, 19. yy.'da Mısır merkezli yürütülen Ku'rân dili: fasih Arapçayı tahrip etmeye yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Arapça bu yüzyılda pek çok nedenden dolayı farklı görüşlere kaynaklık etmiştir. Onun yüz yüze kaldığı durumun taşıdığı önemi, düşünsel boyutlarıyla incelemek gerekmektedir. Zira bu düşünceyi ortaya çıkaran nedenleri ve onun beslendiği kaynakları ortaya koymak, Arapçanın yeniden yapılandırılmasına dair söylemin nasıl bir gerçeklik taşıdığına yardımcı olacaktır. Nitekim Napolyon komutasında 1798 yılında Mısır'ın işgal edilmesiyle sosyal, siyasal, dil ve edebiyat alanlarında pek çok değişim meydana gelmiştir. Bir yandan fasih dilin çağın ihtiyaçlarını karşılamadığı iddiasıyla onun kaldırılması ve yerine halk diyalektinin kullanılmasına dair çalışmalar sürerken diğer yandan fasih dilin öğretilmesinin zor olduğu savıyla onun kolaylaştırılmasına ve alfabesinin değiştirilmesine yönelik çalışmalar yoğunlaşmıştır. Söz konusu tahrip çalışmalarını ilk başlatanlar, Araplardan ziyade yabancılardır: Aslı Arap olmayanlar yani misyon şefleri ile müsteşriklerin başını çektiği bu tahrip çalışmalarının daha sonra Araplarca da omuzlanması dikkat çekmektedir. Nitekim başlatılan mevzubahis tahrip çalışmalarını iki başlıkta toplamak mümkün gözükmektedir: Birinci gurubu, içerisinde müsteşrik ve Napolyon'la beraber Mısır'a gelen memurların oluşturduğu yabancılar oluştururken ikinci gurubu ise Araplar oluşturmaktadır. Aynı zamanda Arapları da kendi içerisinde Müslim ve gayrimüslimler olarak belirtmek konunun anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Tarihi seyir içerisinde bakıldığında Arap dilinin öğretiminin daha etkin yapılması için onun kolaylaştırılması (teshil), yenilenmesi (tecdit) gibi bir takım çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Arapçanın dilbilgisi ilmi; nahivin yöntem eksiklikleri ve zorluğu ile alakalı olan bu ilk tepkiler, Halef el-Ahmer (ö. 180/796) ve el-Câhız (ö. 255/869)'dan gelmiştir. el-Câhız, klasik eğitimi pedagojik yönden eleştirmiş, klasik sistemin Arapçayı ilk defa öğrenecekler için ağır gelebileceğini belirtmiştir. Aynı zamanda o, dil özelinde öğrenci-uzman ayırımına da dikkat çekmiştir. İbn Hazm (ö. 456/1064), İbn Tümert (ö. 522/1128), İbn Madâ (ö. 592/1196), İbn Rüşd (ö. 595/1198) ve İbn Haldûn (ö. 808/1406) Arap dili gramerinde yenilikçi görüşte olan en eski dönem dil bilginlerindedirler. İbn Hazm'ın nahivle ilgili yenilenme (tecdit) anlayışının metodolojik ve pedagojik olduğu görülmektedir. Bundan dolayı kendisinden sonra gelen İbn Tümert, İbn Madâ ve diğerleri ondan büyük ölçüde etkilenmişlerdir. Nahiv çalışmalarına kapsamlı, sistematik ve bir bütün olarak asıl karşı çıkan şahsiyet, nahivin kolaylaştırılmasını isteyen ve İbn Hazm'dan etkilenen, onun muâsırı ve dil reformları konusunda ilerideki tartışmalara zemin hazırlayacak olan Endülüslü ünlü nahivci İbn Madâ (ö. 592/1195) olmuştur. Ancak bütün bu çalışmalar Fasih Arapçaya en ufak bir hanel getirmemiş aksine onun öğretilmesi noktasında yeni metodolojilerin bulunması hedeflenmiştir. Ancak Mısır merkezli çalışmalar, gaye ve yöntem bakımından bunlardan ayrılmaktadırlar. Nitekim araştırmamızı, farklı başlıklarda ifade ettiğimiz

gurupların çalışmalarının mahiyeti üzerine inşa ederek bunların neler olduğu ve ilgili camialarda nasıl bir yankı uyandırdıklarına dikkatleri çekeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Fasih Arapça, Halk diyalekti, Tahrip alışmaları, Misyon şefleri, Teshil, Tecdid.

Burdur Tören Yemekleri: Tatlılar

Doç. Dr. Kadriye Türkan

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Nazlıcan KELEŞ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Burdur, coğrafi olarak Akdeniz bölgesinde yer almakla olup doğusunda Antalya'ya, batısında Denizli'ye, güneybatısında Muğla'ya, kuzeyinde Afyon'a, kuzeydoğusunda ise Isparta'ya sınırı bulanan bir ildir. Burdur ili verimli ve zengin bir arazi yapısına sahip olduğundan pek çok ürünün yetişmesine olanak sağlamaktadır. İlde tahıl üretimi, sebze meyve yetiştiriciliği, hayvancılık yapılmakta özellikle haşhaş, nohut, anason, gibi ürünler yetiştirilmektedir. Bu bağlamda geçmişten günümüze Burdur'da yemek kültürü oldukça gelişmiş ve zengindir. Burdur halkı günlük yemeklerinde özellikle tarhanayı, erişteyi, süt ve yoğurt ürünlerini, bulguru ve sebzeleri kullanmaktadır. Burdur'da coğrafi işaretli ürünlerden ikisi Burdur şiş ve ceviz ezmesidir. Bunlarına dışında Gölhisar yaprak kavurması, haşhaş ezmesi, kıymalı tost, gazel böreği, kurabiyesi, çörekotu kahvesi gibi sevilen ve aranan lezzetleri bulunmaktadır. Burdur'da gelenek-görenekler, adetler, komşuluk ve akrabalık ilişkileri oldukça canlıdır. İnsanlar birbirleriyle iletişim halinde olup zor zamanlar gibi mutlu anlarda da daima birbirinin yanında yer almaktadır. Bu üzüntülü ya da mutlu onlarda beraber olmak isteyen Burdur halkının bir araya gelerek geleneklerini yaşatmaları ve halen topluca yapılan törenlere verdikleri değeri göstermesi bakımından önemlidir.

Bu çerçevede tören, toplumu bir araya getirmeyi amaçlayan, insanlar arasındaki ilişkileri sağlamlaştıran, geçmişten günümüze kadar uzanan gelenek-göreneklerin devamını sağlayan, benlik ve millet şuuru kazandıran, sevinçli ya da üzüntülü anlarda dayanışmayı simgeleyen toplantılardır. Bu törenlerde yapılan yemekler de başlı başına özen gerektirmekte ve yemekleri hazırlayan ev sahiplerinin misafirperverliğini ve cömertliğini simgelemektedir. Topluca yenen yemekler, insanlar arasındaki toplumsal dayanışma, birlik-beraberlik duygularının canlanması yönüyle özellikle toplumsal olarak önemli işleve sahiptir. Törenler içerisinde geçiş dönemi olarak isimlendirilen doğum, düğün ve ölüm hadiseleri, sünnet düğünleri, asker ve hacı uğurlamaları, Hıdırellez ve yağmur duası gibi mevsimlik törenler ve dini bayramlar vardır. Bu törenler, kişilerin heyecanlarını ve sevinçlerini bazen de acılarını paylaşmak için bir arada bulunma arzuları ya da kutlamaya değer önemli olayları beraberce yaşama ihtiyacı hissetmelerinden kaynaklanmaktadır.

Burdur'da törenlerde ikram edilen tatlılar, Burdur mutfağında birçok çeşidine rastladığımız ve insanların büyük bölümü için olmazsa olmaz yiyeceklerdendir. Yemeğin belki de en arzulan ve yenirken keyif alın kısmı tatlıların sunulduğu anlardır. "Tatlı yiyelim tatlı konuşalım" ya da "İşi tatlıya bağlayalım" da da işaret edildiği gibi tatlı, insanlar arasındaki herhangi bir kötülüğü gidermek, gergin ortamları yumuşatmak için adeta bir misyon üstlenmiş, insanları hoşça sohbet etmeye davet etmektedir. Burdur'da törenlerde sunulan tatlılar, düğün ve ölümlerde başta irmik ve un helvası olmak üzere cevizli baklava, pekmezli

baklava ve tatlı kömbedir. Doğumlarda genellikle annenin sütünü arttırmak ve misafirlere sunulmak üzere su, nişasta ve şekerden hazırlanan pelte yapıldığı bilinmektedir. Hıdırellez ve yağmur duasında yine kazanlarda irmik ve un helvası kavrulduğu, dini bayramlarda ve mevlitlerde ise baklavanın tercih edildiği ifade edilmektedir. Çalışmada Burdur'da alan araştırması yöntemiyle elde edilen bilgiler çerçevesinde başta geçiş dönemleri olmak üzere törenlerde ikram edilen tatlılar üzerinde durularak sosyal bağlamda mukayeseli olarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Burdur, mutfak, yemek kültürü, tören, tatlı.

Kayseri Avşarlarında Ölüm Ağıtları

Doç. Dr. Kadriye Türkan

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Şeyma Mert

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Özet

Halk kültürü ürünlerinden biri olan ağıtlar, insanlığın var oluşundan beri yaşamaktadır. Duygusallığın dışavurumu olarak değerlendirilen ağıtlar, kültür ögesi olarak her coğrafyada farklı formlardadır. Haliyle örf ve adetleri içerisinde barındıran kültür, yarattığı toplumu diğer toplumlardan farklı kılar ve topluma kimlik kazandırmada da etkin rol oynar. Tarihi seyir içinde ağıt yerine önceleri sığı kelimesi kullanılırken zamanla bu kelime yerini mersiye ve ağıt terimlerine bırakmıştır. Sekizli hece ölçüsüyle söylenen ağıtlar, bazen bir doğal afet üzerine, bazen insan ömrünün sonu ölüm üzerine; bireyin hissettiği korku, acı, üzüntü ve heyecan duygularıyla bezenerek duygu yüklü, etkileyici sözlerle dolu, melodili bir yapıda hayat bulur. Sığıtçı veya ağıtçı olarak isimlendirilen özel icracılar tarafından söylenirler. Ağıt söyleme, coğrafya ve topluma göre farklı şekilde isimlendirilmektedir. Bunlar; ağıt yakma, ağıt düzme, ağıt tutturma ve yas etme olarak sıralanabilir. Kayseri’de ağıt söylemek, ağıt yakmak biçimiyle kullanılmaktadır.

Ağıtlar, günümüzde teknolojinin gelişmesiyle beraber daha geniş kitlelere ulaşma konusunda uygun zemin bulmuştur. Ağıtların diğer sosyal bilimlerle; felsefe, psikoloji, sosyoloji, din, antropoloji, müzik vb. ve halk edebiyatının anlatmaya dayanan türleri; masal, efsane, fıkra, destan vb. ile ilişkisi de dikkat çekicidir.

Kayseri’de Avşar dendiği zaman akla gelen ilk folklor ürünü ağıttır. Geniş bir ağıt yakma kültürü olan Avşarlarda neredeyse her evde ağıt yakabilen kişiler vardır. Kına gecelerinde de söylenen ağıtlar, Kayseri’de yaşayan Avşarlar tarafından “gelin övme ağıtı” biçiminde adlandırılır. Ağıtlar, farklı konularda söylene de daha çok ölüm kavramı öne çıkmaktadır. Ölenin adına yakılan ağıtlar ise cenaze töreninden sonra ölü sahibinin evine giden kadınlar tarafından söylenir. Yaşanan acı, ölen kişiye ait ceketin ortaya konulmasıyla irticalen dile getirilir. Ağıtçı kadınlar sırayla ceketin üzerine ağıtlar yakar. Yaşanan acının ifade şeklinde ağıtçının ölen kişiyle olan yakınlığı da üzüntü duygusundaki coşkunluk için önemlidir. Yakılan ağıt vesilesiyle ölen kişinin adı ve anısının yaşatılması amaçlanmaktadır. Bu ağıtlar, uzun süre hafızalarda kalmakla ve kulaktan kulağa aktarılmaktadır. Böylelikle tarihi süreçte daha önce söylenen bir ağıt, insanların ortak bir paydada buluşabilmesinde de önemli bir yere sahiptir. Zamanla bu ağıtlar söylene söylene türküleşme sürecine girerek atalardan bugüne aktarılan duygusal ezgiler olarak kültürel mirasa katkı sağlamaktadır.

Çalışmada, Kayseri’de Avşarların yaşadığı bölgeler olan Sarız, Pınarbaşı ve Tomarza ilçelerinde meydana gelen ölüm hadiselerinden sonra yakılan İnce Hacı’nın ağıtı, Molla Durdu’nun ağıtı, Karabıyık’ın oğlu İbrahim’in ağıtı ve Rama Hatun’un ağıtı alan araştırması

sonucu kaynak kişiden hikâeleriyle birlikte alınmış olup ölen kişi, ölüm konusunu ele alış şekli vb. olarak karşılaştırılmak suretiyle incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kayseri, Avşar, kùltür, ölüm, ağıt, ağıtçı.

Niyâzî-i Mısırî'nin "Bî-Haber" Redifli Gazelinin Şerhi ve Gazelin Yapısalcılık Yönünden İncelenmesi

Doç. Dr. Mehmet Halil Erzen

Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Didaktik söyleyişleri ve lirik tarzı ile dikkat çeken Tekke edebiyatının önemli temsilcilerinden Niyâzî-i Mısırî, Yunus Emre üslubunun XVII. yüzyıldaki en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Şair, hayatının büyük bir bölümünde Osmanlı coğrafyasında birçok şehir ve beldeyi dolaşıp halkla feyiz alış verişinde bulunmuş; etrafında toplanan sevenleri arttıkça şöhreti de yayılmıştır. Bu çalışmada onun fikri dünyasını; hayata, ölüme ve ölüm sonrasına dair düşüncelerini en iyi yansıtan manzumelerinden biri olan "bî-haber" redifli gazeli şerh edilecek ve yapısalcılık yönüyle incelemeye tabi tutulacaktır. Şiirin şerhi yapılırken beyitler, günümüz Türkçesine aktarılacak ve şiir; biçimsel özellikleri, beyit sayısı, vezin, kafiye ve redif, diğer ahenk unsurları, sözdizimi, ünlü ve ünsüz seslerin kullanımı gibi birçok yönüyle irdelenecektir. Nitekim Divan şiirinin ve tasavvuf içerikli metinlerin klasik şerh metoduna ek olarak farklı okumalara tabi tutulması metnin ilk bakışta fark edilmeyen anlam katmanlarının daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Dildeki birimlere ve bu birimleri oluşturan sesler arasındaki karşılıklı bağıntılara dayalı bir sistem olan yapısalcılık, yalnızca edebiyatta değil, felsefeden siyasete hatta matematiğe kadar birçok alanda kullanılan bir kuramdır. Bu kuram, sistem içindeki birimlerin yani sözcüklerin gösterge oldukları esasına dayanır; metni oluşturan parçaların kendi anlam çizgisi içinde kabul edilmesini, iletişimde bulunduğu diğer sözcüklerle ilişkilendirmesini esas alır. Böylece metin, metin dışı anlamlandırmalara kapanır. Yapısalcı anlayışa göre, metnin anlamını yaratan şey, onu oluşturan değerler arası karşıtlık ve tekrarlar ilişkisidir. Bu ilişkilerin tespiti ile de metnin derin yapısındaki gizli anlam gün yüzüne çıkacaktır.

Yapısalcılık metodu ile bir eserin en küçük birimlerine kadar ayrılıp incelenmesi ve birimler arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması söz konusu olabilmektedir. Zira yapısalcılık, yüzeydeki görüntünün ardında derinde yatan yasaların oluşturduğu yapıyı aramayı amaç edinir. Metin merkezli bir eleştiri yöntemi olarak, güvenilir sonuçlar elde edebilmek için okuyucu ile metin arasına bir mesafe koyar. Böylece metnin öznel değil nesnel yorumlanmasına imkân sağlanmış olur. Nitekim bu inceleme yöntemi ile amaçlanan da yapıtı bilimsel ve nesnel bir bakışla ele almaktır.

Anahtar kelimeler: Yapısalcılık, şerh, gazel, Niyâzî-i Mısırî

Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Teşhirinde Yer Alan Gelin Bohçalarının Sergileme ve Koruma Önerileri

Doç. Ayşegül Koyuncu Okca

Pamukkale Üniversitesi, Orcid: 0000-0003-1060-0280

aysegulkoyuncu@pau.edu.tr

Esmâ İvrendi Şenol

Denizli Müze Müdürlüğü, Orcid: [0000-0001-5960-4464](https://orcid.org/0000-0001-5960-4464)

esma_ivrendi@hotmail.com

Özet

Müzeler, eserleri gelecek nesillere aktarmak, müze toplum diyalogunun daha sağlıklı bir şekilde kurulmasına katkıda bulunmak ve toplum ile birlikte hareket etmek zorundadır. Kamu müzeleri gibi özel müzeler de kültür değerlerinin aktarılmasında önemli bir yere sahip olmanın yanında, toplumda müze kültürünün yaygınlaşmasına, Türkiye'deki müzeciliğin gelişimine de büyük katkı sağlamaktadır. Koleksiyonlarında arkeolojik ve etnografik nitelikli eser barındıran özel müzeler dışında, belli bir konseptte uygun tematik müzeler, sanat müzeleri, kent müzeleri, anıt müzeler, önemli/ünlü kişilere ait anı evi müzeleri, müzecilik anlayışının zenginleşmesinde, önemli bir yere sahip olan özel müze girişimleri olarak faaliyet göstermektedir. Özel müzelerden biri de Denizli'de faaliyet gösteren "Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi"dir. Aktif olarak hizmet vermeye devam eden müze, sikke, arkeolojik, etnografik ve jeolojik eserlerden oluşan zengin bir eser koleksiyonuna sahiptir. Bu koleksiyonlar arasında gelin bohçaları önemli bir yere sahiptir. Bohça farklı boyutlara sahip kare ya da kareye yakın dikdörtgen biçiminde olan keten, ipek, atlas, kadife, saten, pamuklu gibi kumaşlar kullanılarak üzerine el işlemleri ya da makine işlemleri ile bezenmiş olan, içine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan, eşyayı taşımak ya da eşyaların temiz kalması için yapılan örtüdür.

Bu çalışmada Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'ndeki etnografik eserler arasında yer alan ve teşhirde sergilenen gelin bohçalarının sergilenme, korunma koşullarının incelenmesi ve eserlerin ömrünü uzatmak için gerekli olan konservasyon ve önleyici koruma önerilerinin sunulması amaçlanmıştır. Öncelikli olarak Özel Halıcı Ahmet Urkay Etnografya ve Arkeoloji Müzesi'nden gerekli araştırma izinleri alınmıştır. Örneklem olarak sergilenen on adet gelin bohçasından dört adet gelin bohçası seçilmiştir. Seçilen örnek eserler fotoğraflanarak belgelenmiş, sergilendikleri alanlar ve sergilenme şekilleri açısından bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu değerlendirme yapılırken tekstil eserlerin koruma teknikleri üzerine yapılmış literatür verileri baz alınmış ve bu bilgiler ışığında çalışmaya yön verilmiştir. Eserlerin envanter bilgileri müzeden alınmış ve dört eser hakkında müze yetkililerinin bilgisine başvurulmuştur. Ayrıca müzedeki gelin bohçaları fotoğraflanarak belgelenmiştir. Değerlendirme sonucunda Türk kültürünün bir parçası olarak geçmişten günümüze dek hala kullanımı süren, kültürel bellek ve kimlik için önemli bir yere sahip olan gelin bohçalarının ömrünü uzatarak, geleceğe güvenle ve modern müzecilik anlayışı ile aktarılması için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müze, Etnografya Müzesi, Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, Etnografik Tekstil, Gelin Bohçası.

Özel Halıcı Ahmet Urkay Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Teşhirinde Yer Alan Kılıçlar

Doç. Ayşegül Koyuncu Okca

Pamukkale Üniversitesi

Murat Altun

Denizli Müze Müdürlüğü

Özet

Her icat insanlık tarihinin gelişimine büyük oranda olumlu etkide bulunmuş ve medeniyetlerin ilerlemesine katkı sağlamıştır. Modern çağa yakın dönemde yapılan bir keşif ise insanlık tarihinde kara bir sayfanın ilk satırlarını yazmıştır. Yazının icadına paralel olarak artık modern kentleşmeler başlamakta ve kültürler arasındaki ticaret vasıtası ile de yeni icatlar özellikle de daha sağlam madenlerin kullanımını yaygınlaştırmaktadır. Bu madenlerden bir tanesi de bronzdur ve yeni bir çağa ismini vermiştir.

İlk kez 1250 yılında Çin’de kullanıldığı bilinen ateşli silahlar savaşların seyrini değiştirmeye başlamıştır. Gelişen ve değişen ateşli silahlar 1400’lü yıllara gelindiğinde artık daha yaygın olarak kullanılmıştır. Uluslar bu yeni askeri teknolojiyi ordularına entegre etmeye başlamıştır. Bu gelişme karşısında Osmanlı İmparatorluğu’da 15. yüzyılın ilk yarısından itibaren de ordusunda tüfek kullanmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren kullanımı azalmaya başlayan kılıçlar bir süre sonra işlevsel özelliğinden ziyade artık birer aksesuar gibi kullanılmaya başlamıştır. Bu gelişme ve insanın estetiğe olan zaafının da etkisi ile kılıçlarda çeşitli süslemeler görülmeye başlamıştır. Kabza, namlu ve kınında çeşitli işlemlerin ve yazıların tespit edildiği kılıçlar birer savaş aleti yerine, hem kültürel değerleri bünyesinde barındıran ham de estetik unsurlar içeren bir objeye dönüşmüş ve bu çalışmaya konu olmuştur.

Çalışma kapsamında Özel Halıcı Ahmet Urkay Etnografya ve Arkeoloji Müzesinin teşhirinde yer alan kılıçlar; formları, kabzası, balçakı, namlusu, kını ve üzerinde yer alan işlemleri, yazıları gibi çeşitli nitelikler açısından incelenerek bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu çalışmanın amacı; ülkenin çeşitli yerlerinden satın alma yolu ile toplanan farklı özelliklere sahip kılıçların kataloglanarak kayda alınması ile literatüre kazandırılması ve bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara bir kaynak oluşturmaktır.

Özel Halıcı Ahmet Urkay Etnografya ve Arkeoloji Müzesinin teşhirinde yer alan kılıçlar incelendiğinde demir, çelik, ahşap ve kemik malzemelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Genel olarak eserler kondisyon bakımından iyi durumda olup; namlu üzerinde yer alan bezemeler ve yazılar net görülebilir durumdadır. Müzedeki teşhir koşulları dikkate alındığında kılıçlarda tespit edilen korozyonları önlemek ve daha uzun süre bozulmadan sergilenmesi için yapılması gerekenler üzerinde durulmuştur. Çalışmanın gerçekleşmesi için literatür taraması yapılarak müze çalışanları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca kataloglanma aşamasında müze envanter kayıtları dikkate alınarak kılıçlar tarafımızdan detaylı bir incelemeye tabi tutulmuştur. Kılıçların fotoğrafları çeşitli açılardan çekilerek belgeleme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Denizli, müze, etnografya müzesi, özel müze, Ahmet Urkay Müzesi, kılıç.

Edebiyatta Postmodernizm: Kuramsal Yansımalar

Doç. Dr. Ayla Oğuz

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında edebiyat da dahil pek çok alanı etkisi altına alan postmodernizm karmaşıklığıyla insanları şaşırtmıştır. İdeoloji karşıtı bir ideoloji olarak kendini ifşa eden postmodernizm, modernist dünyaya bir karşı duruş sergileyerek modernizmi sorgulamaya çalışır. Aslında bu sorgulama sırasında postmodernizmin hedef noktası modernizmin dışlama içerikli olan ve sınıflandırmaya dayalı öz yapısını yapıbozuma uğratmak ve daha kabul edilebilir ve adalet üzerine kurulu yeni bir sistem önermektir. Bu yüzden postmodern eleştirinin kavram olarak modernin sonu, modernin devamı ya da modernden sonra gibi tanımlandığı gibi modern karşıtı olarak da tanımlandığı göze çarpar. Postmodernizm, kavram olarak heterojen içeriklerle doludur. Nitekim Aydınlanma döneminden modernizme kadar uzanan süreçteki felsefecilerin normallik algılarına bakıldığında normallığı tanımlayan net bir ölçütün olmadığı dikkat çeker. Bunun tanımlanmamasının nedenini insanın zamana, mekâna ve duruma göre değişiklik gösteren bir doğaya sahip olmasında aramak gerekir. Postmodernizmin ortaya çıkışında bir yandan Birinci Dünya Savaşı'nın modernizmi sonlandırma sürecinin postmoderniteye yer açması, diğer yandan da İkinci Dünya Savaşı'nın postmodernitenin yerine postmodernizme kapı açması kaçınılmaz tarihsel koşullar olarak belirginleşir. Bu bağlamda postmodernizm, modernite pratiklerinin içinden var olmuştur denilebilir. Modern teorinin içine düştüğü kriz onun kendisini dönüştürmesi ve kendisine yabancılaşmasına yol açmıştır. Daha da ötesi modernin bu yeni ve başka haliyle postmodernizm kendisini ifşa etmiştir. Nitekim postmodernizm hangi disiplin alanında olursa olsun küresel bazda kabul görmüş olan ve her şeyi içine alabilen bütün büyük anlatıları yadsır ve onlara karşı durur. Bu özelliği ile modern dönemin üst anlatılarını görmezden gelerek modernizmden farklılığını ortaya koyar.

Bu çalışma on dokuzuncu yüzyılın sonlarında ortaya çıkan modernizmin ardından yirminci yüzyılın ikinci yarısında kendisini gösteren postmodern düşüncenin modern ile bağlantısı bağlamında nasıl ve hangi özelliklerle çerçevelenerek var olduğunu açıklamaya odaklıdır. Makale, modern ve postmodern teori arasında karşılaştırma metoduna dayalı olarak ele alınan bir araştırma çalışması olarak planlanmıştır. Bu nedenle çalışmada kavramsal düzeyde postmodern kuram ile ilgili temel özelliklerin yanı sıra hem kültürle ilintili olarak hem de sanat akımı olarak postmodernizmin önemi edebi çerçevede tartışılmıştır. Bu çalışmanın kuramsal yaklaşım bakımından özellikle edebiyat eleştirisi çalışmalarına katkı sağlaması ve kaynak oluşturması temel bir amaçtır.

Anahtar Sözcükler: Postmodernizm, heterojen, modernizm, yapıbozum, kültür, edebiyat.

Türkiye’de Süregelen Sürdürülebilir Moda

Dr. Evrim Kabukcu

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Küresel moda sisteminin kültürel tarihi, etik ve ekolojiyi göz ardı eden üretim yapısına karşı gelişen “sürdürülebilir moda” akımı; modanın üretim, tasarım ve tüketim döngüsü çerçevesinde daha ekolojik ve etik bir moda anlayışı vaat etmektedir. Hızlı modanın doyumsuz karakterine ve tüketici moda sisteminin sürekli yenilik beklentisine karşın aktivist bir tasarım hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yaklaşımla; hızlı modanın zaman baskısının yerini, kalite ve sosyal farkındalık-sorumluluk ile harmanlanmış beğeni, yenilik ve estetik değerler almaktadır. Bu anlamda; özenle üretilmiş, yerel zanaata duyarlı, uzun kullanım ömürlü, sürekliliği olan, otantik ve çevreye saygılı ürünleri ile sürdürülebilir moda; küresel çapta faaliyetlerini yürüten hızlı moda markalarına alternatif olarak moda dünyasında konumlanmaktadır. Bu sayede, üretici ve kullanıcı arasında şeffaf bir ilişkinin yeşermesine yol açmaktadır.

Günümüzde sürdürülebilirlik hareketinin başlıca pratiklerini oluşturan *eskilerin muhafazası, onarma ve yeniden tasarlama, emek- yoğun üretim, doğal malzeme kullanımı*; sanayi öncesi toplumların olağan üretim biçimi iken Endüstri Devrimi sonrası gelişmiş ülkelerde terk edilmiş ve sürdürülebilir moda akımının gelişimi ile gündeme gelmiş olsa da Türkiye ve Anadolu’da varlığını sürdürmeye devam ettirmektedir. Bu bağlamda, genellikle Anadolu kırsalında kendiliğinden süregelen bu aktivitelerin modern tasarım uygulamalarına entegre edilmesinin gerekliliği her geçen gün önemini arttırmaktadır.

Bu nitel araştırmanın amacı, günümüz dinamiklerine uyum sağlayan konvansiyonel moda tasarım sistemine alternatif oluşturabilecek yerel moda girişimlerinin uygulamalarını keşfetmektir. Bu amaçla; yaratıcı potansiyeli değerlendiren ve kültürel değerleri üretim alanına aktarımını sağlayan moda girişimcileri örnek olay olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel, Tasarım, Moda, Sürdürülebilirlik, Ekolojik

Kültür Endüstrisi Bağlamında Moda Olgusu

Dr. Evrim Kabukcu

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Herhangi bir insan topluluğunun kendi tarihi gelişimi hakkında sahip olduğu bilinç olarak tanımlanabilecek olan *kültür*, insanı diğer canlılardan ayıran en büyük ve belirleyici özelliklerden biridir. Kültür, en geniş anlamıyla insanın doğa karşısında, görece ayrı şekilde oluşturduğu çevre ve etkinliklerin tümünü kapsar. Günümüzde çok uluslu şirketler aracılığıyla sermayenin ve teknolojinin tüm dünyaya yayılması sonucunda modada küresel markalaşma durumu gündeme gelmiş ve dünya küresel bir pazar haline dönüşmüştür. Bu pazar, küresel moda markalarının kültürünü tüm ülkelere aktarmalarını sağlamaktadır. Böylece küresel moda markaları, tüm dünyadaki etkinlikleri ile birlikte nüfuz ettikleri toplumlarda özel olarak tasarlanmış bir tüketim kültürü oluşturmaya çalışmaktadırlar.

Nitel araştırma yöntemi kullanılan bu çalışmada, küresel moda markalarının faaliyetleri ile birlikte küreselleşen giyim anlayışının dönüşümünü incelemek amaçlanmaktadır. Bu bağlamda; bu çalışma kapsamında, Frankfurt Okulu kurucularından Adorno ve Horkheimer'in "*kültür endüstrisi*" kavramı çerçevesinde, moda tüketimi ve modanın tüketim nesnesi olarak kullanımı incelenmiş ve giyim kültürünün değişimine yönelik moda kuramları irdelenmiştir. Araştırmanın teorik ve kuramsal çerçevesinin çizilmesi ile birlikte moda markalarının güncel faaliyetleri örnek olay incelemesi olarak ele alınarak çalışma somutlaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Moda, Giyim Kültürü, Küresel, Marka, Tüketim

Gülten Dayıoğlu'nun *Yurdumu Özledim* İsimli Romanında Kültür Aktarımı

Dr. Öğretim Üyesi Yaşar Şimşek

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Seval Selvi

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Edebiyat, anlaşmayı sağlayan bir araç olmakla birlikte, kültürü de yansıtan bir aynadır. Hikâye, şiir, gezi yazısı, destan, efsane, anı, masal veya roman; insanı, yaşam biçimini ve kültürünü aktaran edebiyat ürünleridir. Bir edebiyat ürünü olan roman genel hatlarıyla olmuş ya da olması muhtemel olayların uzun bir anlatımla yazıldığı düz yazıdır. Bu türden eserler, bir toplumun dili, tarihi, dini, geleneği, göreneği hakkında bilgi verir. Çocuk edebiyatı eserlerinde kültür aktarımı, çocuk ve çocukluğu anlatan sözlü ya da yazılı ürünlerin toplumun ortak değerlerini ve yaşam biçimini nesilden nesle ulaştırması olarak tanımlanır. Çocuk edebiyatı eserleri, bir çocuğun kendi kültürünü tanınması ve ona sahip çıkmasına fayda sağlar. Bu alanda çok sayıda kitabın sahibi Gülten Dayıoğlu, eserlerindeki karakterler aracılığıyla toplum yapısına ve hayatına ayna tutar. Her biri farklı konudaki hikaye, bilim kurgu, roman, ve geziden oluşun yazılarında farklı kültür öğelerine rastlamak mümkündür. Yazarın *Yurdumu Özledim* adlı romanı, köyde yaşayan bir ailenin yurt dışına uzanan serüveninde karşılaştığı zorlukları anlatırken, ailenin yaşam biçimine de yer vermesi dolayısıyla önemli bir eserdir. Bu çalışmada önce çocuk edebiyatı eserlerinin kültürel yönü ve kültür aktarımına katkısı üzerinde durulmuş, ardından Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinin kültürel yönü ve kültür aktarımına katkılarına dair öz bir bilgi verilmiştir. Daha sonra yazarın *Yurdumu Özledim* adlı eseri, kültür aktarımı bakımından incelenmiştir. Değerlendirme sonucunda roman türünde yazılmış eserde dil, din, gelenek ve görenek, tarih, giyim kuşun, yeme, içme ve sanatla ilgili maddi ve manevi kültür öğelerine rastlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Edebiyatı, Gülten Dayıoğlu, *Yurdumu Özledim*, Kültür Aktarımı, Roman

Kemâl Paşazâde'nin Kaside-i Bürde'yi Türkçe Çevirisi'nin Çeviri Stratejileri Açısından Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Yakup Civelek

AYBÜ - Ankara

Özet

Farklı dil ve kültürler arasındaki iletişim ve etkileşimin ana köprülerinden olan çeviri faaliyetleri, insanlık tarihi boyunca ilgi çekmiş, tarih boyunca dil ve edebiyat çalışmalarının önemli konularından biri olmuştur.

Farklı diller ve kültürler arası iletişim ve etkileşimin en temel unsurlarından biri olan çeviri faaliyeti, insana has bir çaba ve toplumlar arasındaki temel iletişim noktası olması açısından ayrı bir önem taşımaktadır.

Bu tebliğde Osmanlı Döneminde Arapçadan Türkçeye çevrilere bir örnek olması bakımından Klasik Türk edebiyatı döneminde önemli yeri olan Kaside-i Bürde'nin Kemâl Paşazâde tarafından yapılan manzum Türkçe çevirisinin ilk on beyti incelenecektir.

Türkçeye manzum olarak çevrilen Kaside önce, nazım, vezin, kafiye gibi biçimsel özellikler açısından değerlendirilecek, sonra kaynak ve hedef arasındaki eşdeğerlilik, Newmark'ın kültürel unsurların çevirisinde önerdiği çeviri yöntemleri aracılığıyla ve Venuti'nin "yerleştirme"- "yabancılaştırma" stratejileri çerçevesinde incelenecektir. Bu bağlamda çeviri, "yerleştirme" stratejisi açısından, "uyarlama", "ekleme", "çıkarma", "işlevsel çeviri" yöntemleri, "yabancılaştırma" stratejisi açısından "sözcüğü sözcüğüne çeviri", "açıklama", "aktarım" yöntemleri ışığında değerlendirilecektir.

Ayrıca, Kemâl Paşazâde'nin çevirisi, kaynak metindeki duygu ve düşünceyi hedef metne aktarabilme becerisi, kaynak metindeki sözcüklerin hedef metindeki karşılıkları, iki metin arasındaki söz dizimi, hedef metinde yapılan ekleme ve çıkarmalar, kaynak metindeki edebi sanatlarının hedef metinlere yansımaları gibi açılardan değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kemâl Paşazâde, Kaside-i Bürde, Çeviri Stratejileri, Yerleştirme, Yabancılaştırma, Osmanlıca, Şiir

Alâeddin Yavaşca'nın Tasvîri Saz Eserlerinin İncelenmesi "Kürdilihicazkâr Etüd" Örneği

Doç. Dr. Alper Akdeniz

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Yusuf Teke

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

20-21. yüzyıl Türk müziğinde gerek akademik alanda gerek bestecilik-yorumculuk alanlarında en yetkin isimlerden olup önemli katkılar sağlayan ve müzik tarihine de "geleneğin aktarıcısı" olarak imza atan Alâeddin Yavaşca; yaşamı boyunca TRT repertuvarına çeşitli formlarda 592 sözlü eser, 61 saz eseri olmak üzere toplam 653 beste kazandırmıştır. Dahil olduğu meşk zincirinin 18. yüzyıla kadar ulaştığı bilinmektedir ve bu durum Yavaşca'yı Osmanlı/Türk müziği geleneğinin de 21. yüzyıl temsilcileri arasına dahil etmektedir. Yavaşca'nın güfte-beste ilişkisindeki aktarım ustalığına ek olarak bazı bestelerinde söz kullanmadan "sübjektif tasvir" yöntemi kullandığı görülmektedir. Bestekârın 61 saz eserinden yedisi özellikle isimlendirilmiştir ve bu eserlerin her biri "mûsikî tasvîri" çerçevesinde bestelenmiştir. Kürdilihicazkâr Etüd "Nazlanış" saz eseri de tasvîri nitelikte olan eserlerden biridir. Bu çalışmada müzikte tasvir ve aktarım kavramları üzerinde durularak, 17-18. yüzyıldan günümüze kadarki mûsikî tasvîri örneklerinin izleri sürülmüş ve Yavaşca'nın dahil olduğu meşk zinciri ile olan bağına değinilmiştir. Nazlanış saz eserinin tasvîri açıdan analizi ile de bestekârın duygu dünyasını yansıttığı müzikal nüveler irdelenmiştir. Ayrıca eserin ana temasının aktarım biçimi ve melodik yapıların hangi şekilde hikâyeye dönüştürüldüğü tespit edilmiştir. Bu bağlamda Yavaşca'nın müzikal anlayışı ile ifade yöntemleri arasındaki ilişki çözümlenmeye çalışılmıştır. Benzer çalışmaların müzikte ifade ve tasvir konularını derinleştirmesinin yanı sıra icracı, bestekâr ve dinleyicilere de farklı perspektifler kazandırabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alâeddin Yavaşca, Müzikal Aktarım, Mûsikî Tasvîri

Abdulkadir Meragi'de Ud İçin Sağ El Mızrap Alıştırmaları

Doç. Dr. Alper Akdeniz

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Mehmet Alişan Budak

Özet

Makamsal müzik teorisi tarihinde IX. yüzyıldan XV. yüzyıl sonlarına kadarki dönemde yazılan eserlerin birçoğunda ud çalgısından faydalandığı görülmektedir. IX. ve XI. yüzyıllar arasında El-Kindi, İhvan-ı Safa, Farabi ve İbn Sina gibi teorisyenler Yunanlıların teorik müzik anlatımında lir ve arp gibi çalgılardan faydalanmasına benzer bir biçimde ud çalgısını kullanmışlardır. Böylelikle matematiksel oranlar yoluyla elde ettikleri çeşitli aralık, cins ve dizilerin ud klavyesi üzerindeki fiziki temsilini sağlamışlardır. Sistemci ekolün kurucusu Safiyuddin Urmevi ve kendisinden bir asır sonra gelen Abdulkadir Meragi oluşturdukları devirlerden on iki tanesini (Edvar-ı Meşhure) ve altı adet avazeyi ud üzerinde "kadim altı parmak metodu" ile göstermişlerdir. Öte yandan ud icrası ile ilgili en ilgi çekici bilgiler, Meragi'nin eserlerinde "Terci Nakraları" veya "Terci Yollarının Ortaya Çıkarılması" başlıklı bölümde aktarılmıştır. Çalışmanın esas hareket noktasını, Meragi'nin "terciat" bölümünde açıkladığı uddaki sağ el mızrap kullanımı ile alakalı alıştırmaların içeriğinin neler olduğu sorusu oluşturmaktadır. Buradan hareketle Camiu'l Elhan ve Makasıdu'l Elhan eserlerindeki mızrap kullanımı ile ilgili bölümlerin çalgı eğitimi/icrası perspektifiyle yeniden yorumlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada Meragi'nin "terciat" başlığı altında açıkladığı ud ile ilgili altı asır öncesinden kalma sağ el alıştırmalarının günümüz ud eğitimi materyalleri formatında yorumlanarak notaya alınması amaçlanmıştır. Söz konusu terciat bölümü ile ilgili literatürdeki çeviri ve yorumlamalar karşılaştırmalı olarak tetkik edilmiştir. Bu karşılaştırma neticesinde Meragi'nin sağ el için tertip ettiği on üç adet mızrap alıştırmaları ud eğitimi açısından uygun bir formata dönüştürülerek notaya aktarılmıştır. Netice olarak notaya alınan ilk altı alıştırmaların ud eğitimi açısından oldukça işlevsel materyaller oldukları tespit edilmiştir. Notaya alınan alıştırmalardaki her ölçünün ayrı bir etüt olarak düşünülerek çalışılmasının ud eğitiminde sağ el tekniği açısından fayda sağlayacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Ud, Müzik Teorisi, Meragi

Türkiye'deki Kadına Şiddet Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (1998-2021)

Dr. Tülin İlter

Kocaeli Üniversitesi

Dr. Dilay Güvenç

Kocaeli Üniversitesi

Özet

Cinsiyeti nedeniyle ikincilleştirilen dayaktan tacize, aşağılamaya, tecavüze kadar çok çeşitli davranışlara maruz kalan kadına uygulanan şiddet, çağımızın en önemli toplumsal sorunlarından biridir. Kadınların hem özel alanda hem de kamusal alanda karşılaşmakta oldukları şiddet cinsiyet kökenli bir olgudur. Türk mitolojisi incelendiğinde Türklerin eskiden anaerkil bir toplum ve aile yapısına sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemde, kadınlar üreme ve dönüşümü temsil ettikleri için toplumsal anlamda değerli iken güç dengesinin ataerkiye dönüşümü ile kadının konumu ikincil düzeye gerilemiştir. Etkileri genellikle uzun ömürlü olan şiddet ise bir kadının hayatının geri kalanında da kadın aracılığıyla da aileye ve toplumsal yaşama nüfuz etmektedir. Çok yönlülüğü ve örtüklüğü şiddetin tespit edilmesini ve çözümlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle cezai yaptırımların katılığı, caydırıcılığı ve tutarlılığı önem taşımaktadır. Kadına şiddet, fiziksel ve fiziksel olmayan ayrımı ile nitelendirilebildiği gibi daha açıcı olarak fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik yönleri ile de ele alınabilmektedir. Kaynağı eşitsiz güç ilişkileri olan şiddet, aile içi ya da sosyal ortamlarda altı farklı şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır. *Fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, sözel şiddet, Ekonomik şiddet, cinsel şiddet ve dijital (siber) şiddet* mevcut literatürdeki şiddet türleridir. Kadına şiddete ilişkin veriler son yarım yüzyıldan beri toplanabilmektedir. Fakat halen dünyada ve Türkiye'de şiddetin gerçek boyutları bilinmemektedir. Ulusal ve uluslararası literatürde kadına şiddeti konu alan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma ile kadına yönelik şiddet ile ilgili sistematik bilgi verilmesi, kadına şiddet çalışmalarının profilini, konu ve zaman türünden gösterdiği gelişim ve değişimi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada 03.02.2022 itibarıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi web sayfasındaki "şiddet" ve "kadına şiddet" anahtar kelimeleri ile 1998-2021 yılları arasında yazılmış olan tezler taranmış ve tarama sonucunda 360 adet tez esas alınmıştır. Çalışmada veri toplamak için bir nitel araştırma tekniği olan doküman-arşiv tarama esas alınmıştır. Erişim sağlanan tezler değerlendirilirken, tezler belirtilen bibliyometrik parametreler açısından Pivot Table çapraz tablolama eşliğinde ele alınmış ve en çok hangi konulara ağırlık verildiği grafikler yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Tezlerin türü, yayınladığı yıl, yayının dili, alanına ek olarak sunulduğu üniversite ve akademik bölüm/enstitü ile yazar ve danışmanlarının cinsiyet bilgileri değerlendirilmiştir. Değerleme yapılırken söz konusu bulguların araştırmacılara ve gelecekteki çalışmalara rehberlik etmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: şiddet, kadına şiddet, lisansüstü tez, bibliyometrik analiz.

Akşemseddin Divanından Örnekler -XIX, XX, XXI, XXII-

Doç. Dr. Muhammed Ali Yıldız

Bartın Üniversitesi

Özet

3. Uluslararası Hacı Bayram Veli Sempozyumunda, birincisini sunarak başlattığımız *Akşemseddin Divanından Örnekler* serisinin ikinci ve üçüncüsünü Çorum'da 'Uluslararası Akşemseddin Sempozyumunda' sunmuştuk. Dördüncüsünü, Antalya'da 5. Uluslararası İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumunda, Beşincisini, Gaziantep'te düzenlenen 'Uluslararası Sanat ve Estetik' Sempozyumunda, Altıncısını, Paris'te düzenlenen 'Uluslararası Erasmus Plus' Sempozyumunda, Yedincisini ise Antalya'da 2019 yılında 'Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi' bünyesinde sunduk. Sekizinci, dokuzuncu ve onuncusunu 12. Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresinde sunduk. On bir ve on ikincisini Uluslararası Yönetim ve Sosyal Bilimler Kongresinde sunduk. On üçüncüsünü ise Tiflis'te 2020 Ekim ayında düzenlenen Uluslararası Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Sempozyumunda sunduk. On dördüncüsünü ise 5-7 Kasım 2020 tarihlerinde Antalya'da düzenlenecek olan 13. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Sempozyumunda sunduk. Onbeşincisini 27-29 Ağustos 2021 tarihlerinde zoom üzerinden Uluslararası 21. Yüzyılda Fen, Sosyal ve Sağlık Bilimleri Kongresinde sunduk. Onaltı ve onyedincisini ise 15-16 Ekim 2021 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlenecek olan 3. Bakü Bilimsel Araştırmalar Kongresinde, Onsekizincisini Antalya'da 29-31 Ekim 2021 tarihlerinde 14. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresinde sunduk. On dokuz ve yirmi, yirmi bir ve yirmi ikincisini ise saybiller bünyesinde sizin düzenleyeceğiniz sempozyumlarda sunmayı düşünmekteyiz. 50 yıl önce Ankara Milli Kütüphanesi Müdiresi Müjgan Jumbur tarafından bulunan mahlaslarından Akşemseddin'e ait olduğu kesin belli olan 38 adet şiirden daha önceki bildirilerde sunmadığımız bir adet yeni şiirin latinizesi, dil içi Türkçe tercümesi ve kısa bir değerlendirmesinin bu bildiriye yapılması planlanmaktadır. Çalışmanın en sonundaki ekler kısmına da ilgili şiirin orijinal el yazma görüntü nüshaları da konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddin, Divan, Şiir, Latinize, Sempozyum.

دروس ومناهج الترجمة بمساعدة الحاسوب في أقسام اللغة العربية وترجمتها

الأستاذ المشارك الدكتور عثمان دزغون

جامعة أنقرة يلدريم بيازيد

أثرت التطورات التكنولوجية على قطاع الترجمة بشدة كما هو الحال في القطاعات الأخرى. فمع انتشار الإنترنت في التسعينيات على وجه الخصوص تسارع تطور تقنيات الترجمة، وأصبحت مشاريع الترجمة تنفذ بشكل أسرع وأكثر اتساقاً بفضل برامج تدريس الترجمة بمساعدة الحاسوب، التي أطلقت في أواخر التسعينيات وأوائل القرن الحادي والعشرين. عند مراجعة إعلانات الوظائف الشاغرة في قطاع الترجمة في يومنا هذا، يُلاحظ أنه من المرجح أن يكون المرشحون قادرين على استخدام أدوات الترجمة بمساعدة الحاسوب إلى جانب مهاراتهم اللغوية ومجالات اختصاصهم. وبناءً على ذلك يتحتم على المترجمين تطوير مهاراتهم في نطاق تقنيات الترجمة من أجل مستقبلهم المهني. لذا ينبغي عليهم تلقي دروس تقنيات الترجمة خلال رحلتهم الدراسية لتحسين مهاراتهم في استخدام التكنولوجيا إلى جانب كفاءتهم اللغوية، نظراً لخطمية استخدام تقنيات الترجمة في هذه المهنة في وقتنا هذا. ومع تطور تقنيات الترجمة أضافت أقسام اللغة العربية وترجمتها بعض مواد تقنيات الترجمة إلى مناهجها الدراسية. وبالإضافة إلى ذلك، ظهرت العديد من المناهج الأكاديمية التي تتمحور حول كيفية تدريس مواد تقنيات الترجمة.

تهدف هذه الدراسة إلى تقييم دروس الترجمة بمساعدة الحاسوب و / أو الترجمة الآلية في أقسام الترجمة التحريرية والترجمة الشفوية للغة العربية. كما تناولت الدراسة مقررات هذه الدروس ومحتوياتها، وبرامج التدريس التي تساهم في تعليم الترجمة بين اللغات التركية والعربية والإنجليزية. وفي هذا السياق، ناقشت الدراسة كيفية تطوير خطة التدريس ونوع المساهمات الممكن تقديمها لأقسام الترجمة التحريرية والترجمة الشفوية للغة العربية التي سُنفتح قريباً و / أو التي تُدرس تقنيات الترجمة في الوقت الراهن.

الكلمات المفتاحية: أقسام الترجمة التحريرية والترجمة الشفوية للغة العربية، الترجمة بمساعدة الحاسوب، الترجمة الآلية، تطبيقات / برامج ومناهج الترجمة.

“Vejetaryen Külkedisi” Kitabının İletileri Bakımından İncelenmesi: Bir Anti Masal Örneği

Doç. Dr. Derya Yıldız

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Yüksek Lisans Tuğçe Koca

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

Kültürel aktarım aracı olarak masal, bir topluma ait gelenek ve göreneklerini, değer yargılarını nesiller boyu aktaran sözlü ve yazılı bir edebi tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların duyu ve düşünce dünyasını zenginleştiren masallar vermek istediği mesajlar bağlamında önemli bir yere sahiptir. Masallar, çocuklar için yazılmış basit anlatılar olarak kabul edilse de içerdiği kodların ideolojik çözümlenmeleri yapıldığında her masalın kendi bağlamında vermek istediği mesajlar olduğunu görürüz. Anti, kelime anlamı olarak karşı, zıt anlamlarına gelmektedir. Anti-masal kavramı ise klasik masalların ters yüz edilerek özellikle toplumsal cinsiyet rolleri üzerine odaklanarak yeniden biçimlendirilmiş halidir. Klasik masalarda özellikle kadınlara dayatılan güzellik algısı, ataerkil yapı, evlilik, adaletsizlik gibi kavramlar anti-masalarda ortadan kaldırılmıştır. Bu masalların vermek istedikleri mesajların daha eşitlikçi bir toplum üzerine olduğu, özellikle kadınların edilgen karakterler olarak değil de iradeli, kendi gücünün farkında olan, kendi ayakları üzerinde durabilen kadınlar olarak tasvir edilmesi karşıt-masalların önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmada Nunila Lopez tarafından kaleme alınan “Vejetaryen Külkedisi” isimli çocuk kitabının iletileri incelenecektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılacak, veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Vejetaryen Külkedisi, iletiler, anti masal

Yaratıcı Yazmada Anti-Masal Kullanımı

Doç. Dr. Derya Yıldız

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Yüksek Lisans Naciye Kara

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

Anlatma becerilerinden birisi olan yazma, bireyin duygularını ve düşüncelerini belli kurallara bağlı kalarak yazı ile ifade etmesidir. Yazma becerisinde birey süreç içinde aktif olarak rol alır. Kişi yazarken öğrendiklerini kendi zihin süzgecinden geçirerek ve bunları sıraya koyarak bir plan çerçevesinde yazar. Bireyin bunu en etkili şekilde yapması ise kendi zihin dünyasını geliştirmiş olmasına, anadilinin gücünden faydalanabilmesine ve yaratıcılığına bağlıdır. Bu yönlerini geliştirmiş olan bireylerin ortaya koydukları yazılar yaratıcı yazılar olacaktır. Yaratıcı yazı ise bireyin herhangi bir konudaki fikirlerini, duygularını özgürce kaleme alıp özgün yazılar oluşturması demektir. Yaratıcı yazmada sıradanlıklar, monotonluklar, toplumsal tabular yıkılır ve alışılmışın dışına çıkarılır. Eğitimde de yaratıcı yazmanın amacı aslında budur. Öğrencinin kendini keşfetmesi, hayal kurması ve kendi dünyası ile dış dünyayı özgün bir şekilde ele alması beklenir. Yaratıcı yazma etkinlikleri öğrencinin yaratıcılığını kullanarak yazı yazmasını kolaylaştıran etkinliklerdir ve öğrenciye yol gösterir. Bu etkinlikler genellikle öğrencide merak uyandıran, hayal kurduran ve farklılıklarla karşılaştıran tarzdadır. Yaratıcı yazma etkinlikleri öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini gerektirir. Beyin fırtınası, müzikle yazma, kavram haritası, çağrışımlarla yazma vb. etkinlikler yaratıcı yazmada sıklıkla kullanılır. Bu etkinlikler kapsamında son yıllarda karşımıza yeni bir kavram çıkmaktadır: anti-masal. Masallar evrensel değerleri ve ahlâkî kurallarını olağanüstülüklerle okura sunan edebi türlerdir. Hem değer aktarımı hem de hayal ürünü zenginlikleri sebebiyle eğitimde sık kullanılan bu edebi tür son zamanlarda bir eleştiri ile karşı karşıya gelmiştir: Toplumsal cinsiyet eşitsizliği geleneksel bu masalarda sık görülmektedir. İşte anti-masal özellikle bu eleştiri etrafında doğmuştur. Çocukların eşitliklerle dolu bir dünya oluşturmasına kapı açan anti-masal aynı zamanda masalı yeniden yazma imkânı sağladığı için yaratıcı yazmada da kullanılabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmamızda yaratıcı yazma etkinliği olarak anti-masal kavramı incelenecek ve örnek etkinlikler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: yaratıcı yazma, anti masal

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürel Aktarım Açısından Efsanelerin Önemi

Dr. Müjgan Bekdaş

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarım açısından efsanelerde yer alan kültürel öğeleri tespit etmektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Saim Sakaoglu'nun "101 Anadolu Efsanesi" eseri çalışmanın veri kaynağını oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak doküman analizi kullanılmıştır. Veriler Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde yer alan sosyokültürel öğelerden hareketle oluşturulan bir kontrol listesi kapsamında incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda incelenen 101 adet efsane içerisinde toplam 483 kültürel öge tespit edilmiştir. Bu kültürel öğeler değerler, inançlar ve tutumlar (205), yaşam koşulları (165), sosyal sözleşmeler (54), günlük yaşam (32), kişiler arası ilişkiler (20) ve ritüel davranışlar (19) olmak üzere 6 kategoriye ayrılmıştır. Değerler, inançlar ve tutumlar kategorisi altında ağa (sosyal sınıf), çoban (meslek), hudut karakolu (güvenlik), düşmanı denize dökmek (kahramanlıklar), el öpmek (gelenek), Hz. Ali (tarihi ve dini şahsiyetler) ve Malazgirt zaferi (tarihi olaylar), Ermeni (azınlıklar (etnik)), aklını başına toplamak (atasözü ve deyimler kalıp söz), saz (sanat (müzik)), dua etmek (din) en fazla kullanılan kültürel öğeler olarak tespit edilmiştir. Yaşam koşulları kategorisi altında hamam (köy hayatı), kale (sosyal ve tarihi mekânlar), at (ulaşım şekli), oklava (ev eşyası), çadır (konaklama şartları) ve Erzurum (şehir ve yer adları) sosyal sözleşmeler kategorisi kapsamında ise kervan göndermek (hediyeler), şalvar (elbise), süt (içecekler), ekmek (yemekler), taş kesilme (yaptırımlar) ve ev sahibine hediye götürmek (misafirlik) en fazla kullanılan kültürel öğeler olarak tespit edilmiştir. Günlük yaşam kategorisi altında sürü otlatmak (günlük yapılan işler) ve evin büyüğünü yemeğe beklemek (yeme ve içme, sofrada) ve ritüel davranışlar kategorisi kapsamında düğün (evlilik) ve panayır (kutlamalar) en fazla kullanılan kültürel öğeler olarak tespit edilmiştir. Kişiler arası ilişkiler kategorisi altında ağa-çoban ilişkisi (toplumsal sınıflar arasındaki ilişkiler) ve gelin-kayınvalide ilişkisi (aile yapıları ve ilişkileri) en fazla kullanılan kültürel öğeler olarak tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda en fazla kültürel öge barındıran "Karakoyun ve Gelincik Ana Tepesi" efsaneleri kullanılarak örnek etkinlikler hazırlanmıştır. Bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, kültür aktarımında efsane türünden de faydalanılabileceği konusunda yol gösterici olacaktır.

Türkiye’de Covid-19 Pandemi Dönemi Öncesi ve Sonrası Sanal Müzelerin Karşılaştırmalı Analizi

Arş. Gör. Elif Kahya

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Özet

Müzeler, kültürel ve toplumsal hafızanın somutlaştırılmış unsurlarını sunan önemli mekânlardır. Dolayısıyla bu mekânların bireyler tarafından ziyaret edilmesi ve bu ziyaretlerde sürekliliğin sağlanması önemlidir. Türkiye, tarih öncesi ve sonrası çağlarda pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış ve bu medeniyetlerden kalan kültürel miras, bireyleri çeşitli açılardan etkilemiştir. Kültür, insanoğlunun doğa karşısında ortaya koyduğu tüm ürünler olarak nitelendirilebilir. Bu ürünler geçmişteki gündelik, toplumsal ve ekonomik yaşamla ilgili bilgi vermekte, dolayısıyla geleceğe de ışık tutmaktadır. Türkiye’de müzeler, maddi ve manevi değerlerin sonraki nesillere aktarılmasında en işlevsel kuruluşlardan biridir. Covid-19 pandemisi ile birlikte dünya genelinde pek çok unsur değişikliğe uğramıştır. Bu dönemde yaşamın çoğu alanında ortaya çıkan değişimler bireyleri yoğun şekilde etkilemiş; “dijitalleşme” ise hemen her alanda etkisini göstermiştir. Evde geçirilen zamanın artışı, bireylerin yeni medya araçlarını daha fazla kullanmalarına neden olmuş, dünya genelinde internet ve sosyal medya kullanımını artmıştır. Bu dönemde müzecilik de dijitalleşme ile ilişkili olarak farklı uygulamalarla yeniden yapılandırılmıştır. Bu yapılandırma, kültürel mirasın aktarıcısı olan müzelerin sanal ortamdaki sayılarının artmasını sağlamıştır. Sanal müze gezintisi, farklı coğrafi bölgelerde yaşayan ve müzeye ulaşımı mümkün olmayan kişiler ile kalabalık ortamlarda bulunmak istemeyen kişiler için oldukça uygun bir gezi şeklidir. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı sanal müzelerin sayısının artırılmasıyla pandemi döneminde de ilgili müzelere kesintisiz ulaşılabilirlik sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada, Türkiye’de Covid-19 pandemi dönemi öncesi ve sonrası sanal müzelerin karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Buradaki amaç, Türkiye’deki sanal müzeciliğin gelişimi hakkında bir çerçeve sunmaktır. Çalışmada hem sayısal veriler üzerinden hem de farklı tematik kategoriler üzerinden değerlendirilmeler yapılmıştır. Bu çalışmada sanal müzelerle ilgili şu sorulara yanıt aranmıştır; Sanal ortamda gezilebilen müze/ören yeri hangi şehirlerde yer almaktadır?, Müzelerin bütün bölümleri sanal ortamda gezilebiliyor mu?, Sanal Müze gezintisi sırasında görüntüler net mi?, Sanal müzelerin pandemi öncesi ve sonrası ziyaretçi sayılarındaki değişiklik nedir? Sonuç olarak, Türkiye’de pandemi dönemi öncesi ve sonrasında sanal müzelerin gelişimi görülmektedir. Dijital çağda sanal müze sayısının artırılması ve var olan eksikliklerin giderilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Müze, Covid-19, Pandemi, Dijitalleşme, Kültürel Miras

Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Reklamlarda Dönüşen Kadın Temsili Üzerine Göstergebilimsel Bir Analiz: Beko “Kadının İşi, Gücü” Reklamı Örneği

Yüksek Lisans Öğrencisi Canan Mercan

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Özet

Kadının toplum içerisindeki rolü, tarih boyunca üzerinde tartışılan ve halen çözüme kavuşturulamamış bir problemdir. Geçmişin ataerkil diğer bir ifadeyle erkek egemen toplumları, kadını daima erkeğin bir adım gerisine atmış, hak ettiği değer ve konumu kadına vermemekle kalmamış, kadının ikincil konuma itilen temsilini kitle iletişim araçları vasıtasıyla sürekli yeniden inşa etmiştir. Bir medya içeriği olarak reklam da ataerkil ideolojiyi yeniden üreten medyumlardan biridir. Reklam, sadece bir ürünün/hizmetin satışını arttırmakla kalmaz, aynı zamanda çeşitli cinsiyet kalıplarını ve rollerini meşrulaştırır ve yayar. Reklamlarda sunulan kadın temsilleri, kadının tarihsel süreç içerisinde ne gibi evrelerden, dönüşümlerden geçtiğini açıkça ortaya koymaktadır. Buradan hareketle söz konusu çalışma, Beko markasının “Kadının İşi, Gücü” (2022) isimli Kadınlar Günü’ne özel yayınlanan reklamında kadın temsilini incelemektedir. Reklamlarda kadın temsilleri nelerdir, nasıl sunulmaktadır? Kadın temsili yıllar içinde ne gibi değişimler geçirmiştir? Soruları çalışmaya yol gösteren araştırma sorularıdır. Bu sorular ışığında araştırmanın amacı, hedef kitlesi olan kadın olan reklamda toplumsal cinsiyet bağlamında kadın temsillerini ortaya koymaktır. Kadın temsilleri sayısal verilerden öte sembolik anlatımlarla yakalanabilir. Bu anlatımların ve temsillerin ne olduğu, nasıl olduğu ve neden olduğunu anlayabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Kullanılan göstergebilim tekniği, Saussure ve Barthes’ın göstergebilim yaklaşımlarının birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Elde edilen göstergeler analiz edildikten sonra tablolar eşliğinde sunulmaktadır. Çalışmanın örneklemini, amaçsal örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve çalışmanın amacına uygun olduğu düşünülen Beko markasının 8 Mart 2022 Kadınlar Günü’ne özel olarak hazırlayıp yayınlamış olduğu “Kadının İşi, Gücü” reklamı ile sınırlı tutulmuştur. Araştırmanın sonunda, yukarıda bahsi geçen reklamda toplumsal cinsiyet bağlamında kadının geçmişte olduğu gibi kodlanmış ev işleri yapmak, çocuk bakmak gibi pasif ev kadını temsili ile sunulmadığı, kendi işinin sahibi, ekonomik anlamda bağımsız aktif bir iş kadını temsili ile sunulduğu görülmektedir. Beko markasının bu dönüşüm üzerindeki rolü ve desteği, reklamın sonundaki Beko bayiliği alarak iş kadınına dönüşen kadınların sunumu ile vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kadın Temsili, Göstergebilim, Beko Reklamı

Tomasello'nun Sosyal-Pragmatik Dil Edinimi Kuramının Dil Felsefesi Açısından Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Eren Rızvanoğlu

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Dilin kökenine dair tartışmalar içerisinde, onu bir mutasyon sayan Chomskyci bir bakış açısıyla birlikte, Tomasello'nun da temsil ettiği dili bir adaptasyon olarak gören başka bir bakış açısı da mevcuttur. Tomasello, dilin genel anlamıyla kendisinden kökenini bulduğu alan olarak iletişimi ele alır. Onun için insan iletişimi işbirliğine dayalı bir girişimdir ve en başından ortak bir kavramsal zemini varsayar. Tomasello bu kavramsal zeminin, henüz sözlü dil ortaya çıkmadan çok önce, kökeninde ortak amaçlılığa bağlı gelişen tüm insan deneyimini de kuşatan bir alan olarak bulunduğunu iddia eder. Bu alanda, sözlü dilden önce iletişimsel bir araç olarak, jestler ve işaretler bulunmaktadır. Bunlar üç temel iletişim güdüsü olan; talep etme, bilgi verme ve duygu paylaşma sayesinde insanların ortaklaştığı bir yönelimi de oluştururlar. Görüntüsel jestler, bu güdüler bağlamında kullanılmıştır ve en nihayetinde görüntüsel jestler zamanla yerini dilsel simgelere bırakmıştır. Tomasello'nun sosyal-pragmatik dil edinimi kuramı olarak nitelediği bu yaklaşım ile Wittgenstein ve Quine'nin dil anlayışları arasında ciddi benzerlikler bulunmaktadır. Sunumumuzda Tomasello'nun deneysel bakış açısından hareketle, bu benzerliklerin bize ne türden yeni düşünceler verebileceğini sorgulayacağız.

Anahtar Kelimeler: *İletişim, İşbirliği, Tomasello, Wittgenstein, Quine*

Sanatın İzleri: Sanatçı Günlükleri ve Defterleri

Doç. Dr. Figen Girgin

Trakya Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Ümmühan Tutak

Trakya Üniversitesi

Özet

Günlükler, yayınlanma amacı taşımayan, kişilerin duygularını, iç dünyalarını, kısacası yaşamı algılama biçimlerini yazdıkları en mahrem nesnelere. Günlükler de tıpkı Feyyım portreleri gibidir. Nasıl ki, o portreler izleyiciler tarafından görölmek için yapılmamışsa, günlükler de sanat eserleri gibi seyredilmek için değildir. Her insanın günlük tutmada kendine özgü bir yaklaşımı vardır. Eski çağlardan bu yana çok sayıda sanatçı da deneyimlerini, sanatsal ilerlemelerini, kişisel veya sezgisel süreçlerle yarattıkları çalışmalarını tanımlamada, kaynak bir materyal olarak yaratıcılıklarına katkı sağlayan, sanatlarındaki ve yaşamlarındaki iniş çıkışları yazının yanı sıra eskizler ve çizimler biçiminde ifade etmiştir. Bu günlüklerde hangi boya ve fırçaları kullandıkları gibi teknik ayrıntıların yanı sıra rüyalar, insan ve doğa çizimleri, yaşadıkları dönemdeki önemli olaylara dair notlar, ilişkileri, yapılacaklar, alışveriş notları, eskizler gibi farklı şeyler yer alır. Kuşkusuz eskiz defterleri ile sanatçı günlüğü konusunda akla ilk gelen isim Leonardo Da Vinci'dir. İcatlarının, anatomi çizimlerinin, notların yer aldığı bu defterler korunarak günümüze kadar ulaşmıştır. Doğaya, canlılara ait izlenimlerini, sanatsal deneyimlerini, gözlemlerini aktardığı defterlerde mimari, bilim, anatomi ve optikten günlük sıradan şeylere kadar notlar ve eskizler yer alır. Bunun yanı sıra günlükler bazen düşüncelerin hızla aktarıldığı eskiz defterlerine dönüşerek, sonrasında başka bir sanat eserinin arka planında yer alır. Tıpkı Joseph Beuys'da olduğu gibi. Toplam sayısı bilinmemekle birlikte on bin sayfayı aştığı kabul edilen Beuys'un bu çizimlerinin ve notlarının yer aldığı defterler bir günlük gibi incelendiğinde, onun otobiyografisiyle oldukça tutarlı olduğu görülecektir. Resimleri bir anlamda otobiyografisi olan sanatçılardan biri de Frida Kahlo'dur. Kahlo, resimlerinde bazen sembollerle maskeleydiği kendi yaşamını yer yer anlaşılması güç de olsa ezoterik karalamalar ve notlarla dolu olan günlüğünde ifşa eder. Dünyaya geldiği aile, anne-baba ilişkisi, aşkları, geçirdiği operasyonlar sonrası yaşadığı acılar, ressam kimliği, sanat eserleri, rüyaları, şiirleri ve daha birçok deneyim oldukça tutkulu ve duygu yüklü olarak günlüğünde yer alır. Birçok sanatçının günlüğü ölümünden sonra gün yüzüne çıkarılmıştır. Ancak Janice Lowry, hayattayken günlüklerinden birkaçının bir sergi için kullanılmasına izin verir. Çok küçük yaştan itibaren günlük tutmaya başlayan ve bu alışkanlığını ölümüne kadar sürdüren Lowry'nin günlüklerinde çizimler, kolajlar, kendisi ve dünyaya ilişkin gözlemleri, yapılacaklar listesi, 11 Eylül saldırısı gibi tarihsel olaylara ait notlar yer alır. Yazı, çizim ve kolajla harmanlanmış 126 ciltlik bu günlükler Lowry'nin yaşamının yaratıcı ifadeleridir. Tüm bu sanatçıların belki de başlı başına bir sanatsal öge olarak görmedikleri günlük ve defterler günümüzde Art Journal'a dönüşmüştür. Betimsel tarama modeli bu

araştırmada; günlükleri ve defterleri ile öne çıkan bazı sanatçılara yer verilerek onların sanatı ve yaşamı algılama biçimlerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanatçı günlükleri, Sanatçı defterleri, Sanat, Çizim.

Eat Art: Sanatın Yemekle Dansı

Doç. Dr. Figen Girgin

Trakya Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Banu Dizdar

Trakya Üniversitesi

Özet

Yemek, insanoğlunun yaşamını sürdürebilmesinin en temel ihtiyacıdır. Varoluştan bu yana Adem ile Havva tasvirinde elma karşımıza yasaklı bir yiyecek olarak çıkarken; ekmek ve şarap, İsa'nın havarilerine kutsayarak dağıttığı dini bir yemeğin tamamlayıcı unsurlarıdır. Yemeğin birincil olarak eserde yer alması 15.yy'da sanatçıların Antik çağ kültüründen etkilendikleri ve dünyeviliği benimsedikleri döneme denk gelir. Yemeğin ve yiyeceğin ana unsur olarak yer aldığı natürmort olarak adlandırılan bu resimlerde, sanatçıların yiyecek unsurlarını rengi, dokusu, şekli gibi detaylarına dikkat ederek titiz bir gözlemcilikle aktardıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra yemek, tüketilen şey dışında eylemsel anlamıyla da karşımıza çıkmaktadır. Kurulan sofralar ve yemek kapsamındaki birçok unsur, toplumsal statülerin ya da kabul görmüş/görmemiş kültürel tutumların yansımasıdır. Bazı toplumlar yemeği ziyafet sofraları olarak abartılı bir zevk ve zenginlik iması ile gösterirken bazıları daha sade ve mütevazı olarak ele alır. 17.yy'da Hollanda, İspanya ve İtalya'da bağımsız bir tür olarak gelişen natürmort resimlerinde mükemmel bir gerçekçilik söz konusudur. Av etleri, ıstakoz, portakal veya üzüm gibi değerli meyvelerin yer aldığı bu sahneler ayrıcalıklı yaşam tarzını da gözler önüne serer. 19.yy'a gelindiğinde Van Gogh'un Patates Yiyenler tablosunda bir yemek etrafında buluşan insanlar ve bu insanların mütevazı yaşamlarını, mütevazı bir yiyecek ile özdeşleştirdiği bu sahne sosyal sınıf kavramını da gösterir. Van Gogh'un aksine Manet ve Renoir betimledikleri yemek sahnelerinde eğlence kültürü ve yaşamın keyfiliğini gözler önüne serer. 20.yy'ın ikinci yarısında ortaya çıkan Eat Art'da ise yemek artık temsil olmaktan çıkar tıpkı bir boya, kağıt gibi malzeme haline gelir. Statünün, sembolik anlamların yanı sıra yemek; düşüncelerin paylaşıldığı, sohbetin vurgulandığı toplumsal anlamı, dondurulan an ve geçicilik kavramları doğrultusunda Daniel Spoerri'nin sıradanlığı, yüksek sanat alanına taşıdığı tablolar olarak karşımıza çıkar. Spoerri'nin masalarındaki bardaklar, tabaklar, cam şişeler, çatal-kaşıklar, kül tablaları, kağıt peçete gibi öğeler; yemeğin başlangıcını ya da dokunulmamışlığını işaret etmez. Bu masalardaki dağınıklık, bozulmuşluk, yemeğin bittiğini, kişilerin oradan ayrıldığını göstermenin yanı sıra gerçek bir yaşam deneyimine odaklanır ve yemek yeme eylemi adeta yüksek sanatın mekanında kutsanır. Spoerri, bir zamanlar Duchamp'ın yaptığı gibi hazır nesnelere yüksek sanat formuna taşır. Vik Muniz ise tanınmış sanat eserlerini çikolata, havyar, spagetti gibi yenilebilir yiyeceklerle resmederek malzemenin sınırlarını genişletir. Jana Sterbak ise ölümü ima eden vanitaslara güncel bir yorum getirerek hayvan etinden yaptığı elbise ile hem geleneksel olmayan bir malzeme kullanır hem de ölüm ve çürümeyi şekil ve renk değişimi üzerinden gösterir. Sterbak bu çalışma ile aynı zamanda sanat dünyasına eleştirel bir

yorumda da bulunur. Betimsel tarama modeli bu araştırmada; öne çıkan Eat Art sanatçıları ve eserlerinden örneklerle yemek ve sanat ilişkisi, geçicilik, an, bozulma, değişim ve dönüşüm, tüketim toplumu, bolluk ve israf kavramlarına da değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eat art, Daniel Spoerri, çürüme, geçicilik, yemek.

Televizyon Reklamlarında Kadın İmgesi Ve Kadın İmgesinin Sunumu: Magnum “What I’m” Reklamı Üzerine Bir İnceleme

Yüksek Lisans Öğrencisi İklima Kaya
Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Ömer Aydınlioğlu
Cumhuriyet Üniversitesi

ÖZET

Reklamların arzulan erkek veya kadın imgelerini kitlelere empoze etme veya toplum içerisinde meşru kılma gibi işlevleri olduğu bilinmektedir. Söz konusu erkek veya kadına özgü imgeler, çeşitli görsel veya dilsel göstergeler eşliğinde reklamlar aracılığıyla aktarılmakla kalmamakta sürekli olarak yeniden üretilmektedir. Özellikle kadın diğer pek çok özelliğinden ziyade, bedeni ile ön plana çıkarılmaktadır. Bu noktada seks objesi veya erotik bir meta olmanın yanı sıra sembolik şiddet bağlamında hak ettiği mekanlar olan mutfak veya banyoda konumlandırılmaktadır. Son yıllarda reklamlarda kadın, yıllardır süregelen bu basmakalıp imgelerden sıyrılarak farklı birtakım imgeler ile karşımıza çıkmaktadır. Yükselen feminist hareketler ve kadına yönelik değişen bakış açısı kadını reklamlarda erkeğin yanında, erkekle eşit veya onunla rekabet edebilir bir konumda gösterilmesini sağlamaktadır. Algida markasının alt ürünü olan Magnum’a ait “What I am” isimli reklam, izleyiciye 11 farklı kadın imgesi sunarak bahsi geçen reklamların çeşitli kadın imgelerini meşrulaştırdığı veya güçlendirmeyi amaçladığı yargısı destekler niteliktedir. Bu çalışmanın amacı, kadına dair farklı basmakalıp imgelere yer verilen televizyon reklamlarından yola çıkarak Algida Magnum “What I’m” reklamında yer alan 11 farklı kadın imgesini çözümlemek ve imgelerde yer alan göstergelerin arka planda yatan anlamları ortaya koymaktır. Bu bağlamda, çalışmanın örneklemini Unilever Markasına ait alt bir marka olan Algida’nın Magnum markalı ürünü için yayınlamış olduğu “What I am” isimli televizyon reklamıdır. Çalışma 11 farklı kadın imgesini içerisinde barındıran Magnum reklamı ile sınırlandırılmıştır. 11 farklı kadın imgesini çeşitli göstergeler ve arka planlarındaki anlamlar eşliğinde incelemeyi amaçlaması ve böylelikle reklamlarda yer alan kadın imgelerine daha geniş bir perspektiften bakabilmeyi mümkün kılması açısından çalışmanın önem arz ettiği düşünülmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilim analizi tekniği kullanılmıştır. Göstergebilim alanında önemli isimler olan Ferdinand De Saussure ve Roland Barthes’ın göstergebilim yaklaşımları birleştirilerek elde edilen göstergeler tablolar aracılığıyla sunulmaktadır. Çalışma sonucunda reklamda yer alan 11 farklı kadın imgesinin her birinin söz konusu ürün (Magnum dondurma) ile çeşitli bağlamlarda ilişkilendirildiği, kadına özgü olan birtakım özelliklerin (haz odaklı veya gizemli olma gibi) ürün ile özdeşleştirildiği yargılarına ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Televizyon Reklamı, Kadın İmgesi, Magnum Dondurma

Markaların Gözünden Kadın İmgesi: 8 Mart 2022 Dünya Kadınlar Günü Reklamları Üzerine Bir Araştırma

Doç. Dr. Ömer Aydınlioğlu
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Mert Susur
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ÖZET

Reklam bir kültürde yer alan kodların aktarılmasında kritik bir işleve sahip iletişim aracıdır. Bir toplumda cinsiyete bağlı olarak inşa edilen imgeler ve stereotipler reklam vasıtasıyla işlenmekte ve kitlelere sunulmaktadır. Özellikle ataerkil toplum değerlerinin baskın olduğu toplumlarda kadınlara iyi bir eş, iyi bir anne veya iyi bir ev hanımı gibi belirli imgelerin atfedilmesi önemlidir. Kadın ile erkek cinsiyetine ait imgelerin oluşum ve yayılım süreçleri dönemden döneme, toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Türk toplumunun ataerkil yapısı kadına atfedilen değerlerin oranı ve boyutu üzerinde birincil derecede etkilidir. Kadın, Türk toplumunda erkeğin gerisinde, ikincil planda kalması gereken, pasif ve zayıf bir varlık olarak resmedilmektedir. Kadınlar, cinsiyete bağlı olarak inşa edilen imgeler (zayıf kadın, açık tenli kadın, sarışın veya esmer kadın vb.) ve fiziksel çekicilikleri sebebiyle reklamlarda bir nesne olarak kullanılmıştır. Dahası bazı reklamlarda kadınlar ürün veya hizmetle hiçbir şekilde ilintili olmamasına rağmen reklam çekiciliğini arttırmak amacıyla göze veya herhangi bir başka duyuya hitap eder şekilde kullanılmaktadır. Buna rağmen, son yıllarda reklamlarda kadının gerek ev içi gerek toplumsal arenada güçlü yanlarının vurgulandığı ve güçlü, bağımsız ve özgür bir kadın imgesinin inşasına dönük yoğun bir çalışmanın yapıldığı da gözlerden kaçmamaktadır. Bu çalışmalar, son yıllarda kadınlara yönelik mevcut olan bakış açısının değişmesi ve feminist hareketlerin sayıca artış göstermesi ile yakından ilişkilidir. Bu çalışma ile 2022 yılında YouTube üzerinden yayınlanan 8 Mart Dünya Kadınlar Günü reklamlarında kadın imgesinin ne tür basmakalıp yargılara dayalı olarak üretildiğinin ve ne gibi öğeler eşliğinde sunulduğunun tespiti amaçlanmaktadır. Çalışmada hem nicel hem nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak kabul edilen içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Türkiye’de 2022 yılında 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’ne yönelik YouTube üzerinden yayınlanan 50 markanın reklamı oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini belirlemede amaçsal örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Söz konusu çalışma, Türkiye’de 8 Mart 2022 Dünya Kadınlar Günü’ne yönelik yayınlanan reklamlarla kısıtlı tutulmuş ancak reklamların tam olarak ne zaman yayımlandıkları veya yayın yapan markanın yerli veya yabancı olması dikkate alınmamıştır. Bu çalışma sadece yerli değil yabancı markaların 8 Mart 2022 Kadınlar Günü’ne yönelik reklamlarında kadın imgesine ne şekilde yer verdiğini (stereotip bağlamında), ne gibi göstergeler eşliğinde kadın imgesini sunduklarını incelemesi açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda bu çalışmanın kadın çalışmaları literatürüne katkı sağlayacağı da düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın İmgesi, Stereotip, Reklam, Kadınlar Günü.

Reklam Sloganlarında Duygusal Çekicilik Ögesinin Kullanımı

Tuğba Kaya

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Özet

İşletmeler için reklam, rakip firmalarla olan mücadelelerinde hayati önem taşıyan, onlara rehberlik görevi üstlenen bir tutundurma aracıdır. Rekabetin giderek arttığı günümüzde her firma kendine özgü reklam stratejisi izler. Reklamlar işletmelerin tüketiciye en hızlı şekilde ulaşmasına olanak sağlayacak etkili bir kitle iletişim aracıdır. Öte yandan günümüz tüketicisi postmodern olarak adlandırdığımız tüketici yapısı tatmin olmaz sürekli yenilik ister. Firmalar yarattıkları farklı reklam stratejileri sayesinde bir taraftan pazarın dinamiklerini öğrenirken diğer taraftan pazarla ilgili satış, rekabet, markalaşma fırsatını yakalayabilmektedir. Reklamlarda duyguları kullanmak satın alma karar sürecini etkileyen en etkili faktörlerden birisidir. Duygular düşünceleri harekete geçirecek bir yapıya sahiptir. Duygusal insanın yaşamının her alanında var olmuştur ve reklamlara da sık sık yansıtılmıştır. Reklamda verilen mesajlarda metinden çok reklamın duygusal kısmına yönelme eğilimi gösteren bir tüketici yapısı karşısında reklama yansıtılan duygusal içerikli öğeler oldukça etkilidir ve tüketicinin zihninde satın alma karar butonunu harekete geçirir. Duyguların reklama yansıtılması reklamı izleyen tüketici üzerinde empati uyandırır. Reklamda kendisinden bir parça bulan tüketici üzerinde markaya duygusal bir bağlılık oluşabilmektedir. Bu bağlamda düşündüğümüzde reklamlarda duygusal içerikli öğelere daha çok yer verilmesi reklamın tüketici üzerinde olumlu etki uyandırmasını sağlar. Reklama yansıtılan duygusal içerikler sayesinde firma marka rakipleri karşısında avantaj sağlayacak daha büyük kitlelere markasını duyurabilecek ve kar oranını yüksek oranda artırma fırsatı kazanacaktır. Diğer yandan günümüz küresel rekabet pazarında ön plana çıkma olağanı bulacaktır. İzlenen etkili bir reklam stratejisi sayesinde marka uzun zaman yer edinebilecek tüketici zihninde sürdürülebilirlik kazanacaktır. Son zamanlarda pazarlamada üzerinde durulan bir diğer popüler alan ise nöropazarlama kavramıdır. Nöropazarlama, insan beynindeki satın alma algısını inceleyerek elde edilen sonuçlara göre pazarlama stratejisi belirleyen bir pazarlama bilimidir. Beyin, hepimizin bildiği en gizemli ve karmaşık organdır. Sağ beyin sol beyin ayrımı ise beyin hakkında bilinen en yaygın bilgidir. Bu ayrıma göre sağ beyin mantığı temsil ederken sol beyin duyguların baskın olduğu kısımdır. Daha az bilinen kategorilendirme ise beyni işlev ve fonksiyonlarına göre alt, orta ve üst beyin şeklinde sınıflandırmadır. Orta beyin, limbik sistem olarak da adlandırılan bu bölge, duyguların etkisini ölçmek için üzerine en çok çalışılan bölge olmuştur. Tüketicilerin ekonomik davranışı sadece rasyonel beyin tarafından belirlenemez. Duygusal beynin baskın olduğu zamanlar vardır ki rasyonel beyin sadece duygusal beyinden iletilen komutları yerine getirir. Yansıtılan duygusal içerik stratejileriyle orta duygusal beyinde olumlu etki uyandırmasını sağlayacaktır ve reklamın tüketici üzerindeki etkisini düzeyi olumlu yönde arttıracaktır. Çalışmada duygusal reklam sloganlarının incelenmiştir ve duygusal reklam sloganlarından örnekler gösterilmiştir. Bu çalışmanın amacı reklam sloganlarında duygusal çekicilik ögesinin nasıl kullanıldığına dair bilgi vermektir.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Slogan, Duygusal Reklam Sloganı, Duygusal Çekicilik

Şehbenderzâde Ahmet Hilmi'de Feminizm Ekseninde Kadın

Araştırma Görevlisi Bilgehan Bengü Tortuk Gökdemir

Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Tarihin her döneminde ve gelmiş geçmiş çoğu uygarlıkta kadının yasal olarak veya toplumsal yaşamda birçok insanî haktan mahrum edildiği; fizikî, psikolojik vb. farklı şekillerde şiddete maruz kaldığı yadsınamayacak bir gerçektir. Hemen her dönem ataerkil yapı ve erkeklerin üstünlüğü anlayışına bağlı olarak kadınların hakları ve yaşam şekilleriyle ilgili olarak genelde erkekler söz söyleme ve kanunlar yapma hakkına sahip olmuş, kadınların bu çerçevede hareket etmesi beklenmiş ve de kadınlara karşı birtakım yaptırımlarla bunlara uyulması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu da erkek üstünlüğü düşüncesinden hareketle kadınlar aleyhine toplumsal, siyasal, hukukî, aile içi roller gibi pek çok alanda eşitsizlik ve adaletsizliğin olduğu bir yapıyı oluşturmuştur.

Yüzyıllarca süren bu eşitsizlik ve adaletsizliğin karşısında öncelikle Avrupa'da kadınlar 18. yüzyıldan itibaren özellikle Aydınlanma dönemi sonrasında bekledikleri hakları alamamaları üzerine toplumsal, siyasal, idari vb. pek çok alanda mevcut olan eşitsizliklere ve kendilerine verilen rollere karşı bir mücadele içerisine girmişlerdir. Kadınların erkeklerle eşit hak, statü ve özgürlükleri için başlattıkları bu mücadele "feminizm" anlayışının belirmesine sebep olmuştur.

On dokuzuncu yüzyılda sistemleşen feminizm, farklı tanımlar yapılmakla birlikte, en genel anlamıyla kadınların birey olma çabasını ifade etmektedir. Bu çaba genel olarak hak ve özgürlükler ve de eşitlik kavramları çerçevesinde olmakla birlikte yaşanan toplumun, kültürün inancın özelliğinden kaynaklanan farklılıklara ve ihtiyaçlara bağlı olarak farklı noktalarda da kendini göstermektedir. 19. yüzyılda ortaya çıkan ve birinci dalga olarak nitelendirilen feminizmin Osmanlı toplumunda da etkileri görülmektedir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki yenileşme çabaları neticesinde öncelikle sınırlı olsa da kadına eğitim hakkı ve daha başka birtakım sınırlı hakların verilmesi toplumda kadının konumunda da bazı değişikliklere ivme kazandırmıştır. Tanzimat'ın ilanı ile başlayarak kadının toplumsal hayattaki yeri konusundaki değişimler. II. Meşrutiyet'in ilanı ile daha da hız kazanmıştır. Buna bağlı olarak kadın konusu birçok mütefekkir tarafından ele alınmış ve birtakım görüşler beyan edilmiştir. Bunun yanı sıra kadınlara dair birçok gazete ve dergi çıkarılmış, farklı eserlerde kadın konusu ele alınmıştır. Kadın konusunda ileri sürülen görüşlerin genelde devrin fikir akımlarının çerçevesinde şekillendiği gözlenmektedir. Bu çerçevede İslâmcılık, Türkçülük ve Batıcılık akımlarının kadın konusuna yaklaşımları da farklılık arz etmektedir.

Döneminde toplumda etkisi görülen kadın ve feminizm konusuna değinen bir mütefekkir de Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi (1865-1914)'dir. O, feminizmi kadınların felaketinin sebebi ve toplumsal ahlâkî değerlerin yıkıcısı olarak değerlendirmektedir. Buna bağlı olarak de feminizmi topluma yayılan bir hastalık olarak belirtmektedir.

Bütün bunlardan anlaşılacağı gibi tarihte tartışma konusu olan ve günümüzde de güncelliğini koruyan kadının toplumdaki statüsü, hakları, kadına fizikî ve bedenî şiddet, aile içi rolü gibi konular hâlâ toplumsal bir mesele olarak karşımızda durmaktadır. Çalışmamızda Osmanlı bilim ve kùltür hayatında etkili olan Şehbenderzâde'nin kadın ve feminizm konularına dair düşünceleri, mezkûr konuda kaleme almış olduğu yazıları çerçevesinde gerektiğçe karşılaştırmalar da yapılmak suretiyle ele alınıp değeriendirilecektir. Problemin çözümü noktasında günümüz toplumuna ne tür katkılar sunduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, Feminizm, Kadın

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Okuduğunu Anlama Becerisinin Geliştirilmesinde Dijital Okuma

Doç. Dr. Beytullah Karagöz

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşe İlknur Ulubay

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Teknolojinin getirdiği yenilikler, yaşamın her alanında etkili olmakta ve hızlı bir değişime yol açmaktadır. Bu değişim insanın alışkanlıklarına, tutum ve davranışlarına da yansımaktadır. Bugün bireyin yaşamıyla bütünleşmiş dijital cihazlar, bilgiye erişim kolaylığı ve kaynaklarının sınırsızlığıyla bireyin okumaya karşı tutum ve davranışını değiştirmiştir. 21. Yüzyılın dijital yerlilerinin büyük çoğunluğu, geleneksel okuma davranışı yerine dijital okuma davranışını benimsemiştir. Okuma bireyin eğitim ortamında kazandığı ve yaşam boyu sürdürdüğü bir beceridir. Türkçe öğretiminde bireye kazandırılması amaçlanan dört temel dil becerisinden biridir. Bu nedenle Türkçe öğretiminde olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de okuma becerisinin kazandırılması oldukça önemlidir. Dil öğrencisinin okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesi için etkili öğrenme ve öğretme ortamları oluşturmak gerekir. Dijital çağın dil öğrencisine, onun okuma davranışlarıyla uyumlu dijital ortamın sağladığı kaynaklar sunulması, öğrenme sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Bunun yanı sıra otantik metinlerle karşılaşması, dilin konuşulduğu gerçek yaşamla bağ kurmasını sağlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dijital materyallerden yararlanılmasına yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde dijital okumanın önemini açıklamaktır. Literatür incelemesi sonucunda dijital okuma etkinliklerinin dil öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine olumlu katkı sağladığı aynı zamanda öğrenme motivasyonlarını artırdığı ve okuma kaygılarını azalttığı görülmüştür. Çalışmanın amacı doğrultusunda, D-AOBM'nin tanımladığı hedef/kazanımlar ve önerdiği temalar dikkate alınarak B1 düzeyinde etkinlik örneği tasarlanmıştır. Okuma metni, tanımlanan dil seviyesine uygun çevrim içi metinlerden seçilmiştir. Dijital okuma etkinliklerinin yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, dijital okuma, yabancı dil öğretimi.